

जाडोबाट बच्न निम्न उपायहरू अवलम्बन गरी

- तातो, झोलिलो पदार्थ प्रशस्त मात्रामा पिउने गरौं, न्यानो कपडा लगाऔं,
- घाम वा आगो तापौं, तेल मालिस गरौं,
- शारीरिक व्यायाम गरौं,
- बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अशक्त व्यक्ति सकेसम्म चाँसोको समयमा घरबाहिर ननिस्कौं,
- ताजा र पौष्टिक खानेकुरा खाऔं,
- जाडोबाट बच्ने नाममा धूमपान तथा मद्यपान नगरौं,
- स्वास्थ्यमा कुनै समस्या परेमा स्वास्थ्यकर्मीसँग परामर्श लिऔं ।

नेपाल सरकार
तिज्ञापन बोर्ड

PRATEEK DAILY

प्रतीक

राष्ट्रिय 'क' वर्ग

दैनिक

eprateekdaily.com

निःशुल्क प्रतीक दैनिक पढ्न चाहनुहुन्छ भने लग अन गर्नुहोस् ।

eprateekdaily.com

❖ वर्ष ३६ ❖ २०७९ माघ ०७ गते शनिवार // मृत भ्रम नबन्दिमा भिक्तो भैकन बल्जुड // 2023 January 21 Saturday ❖ मूल्य ५/- ❖ पृष्ठ सङ्ख्या ६ ❖ अङ्क १४४

ठेक्का लागेसँगै भेडाहाबाट उत्खनन कार्य शुरू

प्रस, बिरुवागुठी, ६ माघ/
वीरगंज महानगरपालिका अन्तर्गतको भेडाहा खोला ठेक्का लागेसँगै

सकेको छैन ।
पसांगडी नगरपालिकाले सिङ्गाही खोला ठेक्कामा लगाउनका लागि

प्रत्येक वर्ष सरकारले असार १ गतेदेखि वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयार पार्नका लागि भदौ मसान्तसम्म नदीजन्य

भेडाहा खोलाबाट नदीजन्य पदार्थ ट्याक्टरबाट ढुवानी हुँदै । तस्वीर: प्रतीक

सञ्चालनमा आएको छ ।
कलैयाको अञ्जनी कन्स्ट्रक्सनले रु ७२ लाखमा ठेक्का लिएसँगै भेडाहा खोला सञ्चालनमा आएको हो ।
खोला ठेक्कामा लागेपछि अहिले पुर्जी काटेर गिट्टी, बालुवा, ढुङ्गाको निकासी शुरू भएको छ ।
भेडाहा खोला खुले तापनि पसांगडी नगरपालिका अन्तर्गत रहेको सिङ्गाही खोला भने अझै सञ्चालनमा आउन

वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयार गरेको छ तर ठेक्काको लागि टेन्डर आह्वान गरेको छैन ।
ठेक्का नलागेको कारण भेडाहा र सिङ्गाही खोलाको अवैध दोहन हुँदै आएको थियो । तस्करहरूले दुवै खोलाबाट अवैधरूपमा उत्खनन गर्दै आएका थिए । अहिले ठेक्का लागेपछि भेडाहा खोलाको अवैध उत्खनन राकिए पनि सिङ्गाही खोलाको भने अवैध उत्खनन जारी छ ।

पदार्थको उत्खननमा रोक लगाउने गरेको छ ।
असोज १ गतेअगावै पालिकाहरूले नदीजन्य पदार्थको ठेक्का लगाउनुपर्नेमा वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन, नदीमा पालिकाहरूको हकदावी, भागीदारीका कुराले समयमा ठेक्का लाग्न सकेको छैन । यस वर्ष पनि पसां जिल्लाका सातवटा खोलामध्ये एकाधवटाको मात्र ठेक्का लाग्न सकेको छ ।

चारवटा पालिकाको किताकाट सोमवारदेखि खुला

प्रस, वीरगंज, ६ माघ/
सात महौनादेखि जग्गाको वर्गीकरण नगर्दा रोकिएको पसां जिल्लाको किताकाट माघ ९ गते सोमवारदेखि खुला गरिएको छ ।
भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय, पसांका नायब सुब्बा राजेश्वर साहले शुक्रवार किताकाट खुला गरिएको सूचना प्रकाशन भएको बताए । उनले पसां जिल्लाका १४ वटा पालिकामध्ये सोमवारदेखि चारवटा पालिकाको मात्र

किताकाट खुला गरिएको र बाँकी दशवटा पालिकालाई जग्गा वर्गीकरण गर्न सूचित गरिएको बताए ।
भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय, पसांमा वीरगंज महानगरपालिका, पकाहामैनपुर, पटेवाँसुगौली, सखुवाप्रसौनी गाउँपालिका गरी चारवटा पालिकाले जग्गाको वर्गीकरण गरेर पठाएको हुँदा पहिलो चरणमा यी चारवटा पालिकाको किताकाट खोलिएको नासु साहले बताए ।
सरकारले देशभरिका पालिकाहरूलाई

कृषि, गैरकृषि जग्गाको वर्गीकरण गरेर सिफारिश गर्नको लागि मङ्सिर २३ गतेको समयसीमा तोकेको थियो ।
जेठ २७ गतेदेखि जग्गाको वर्गीकरण नगरेका पालिकाहरूको किताकाट रोकिएको थियो ।
किताकाट रोकिएको र ससीम जग्गाको मात्र खरीद-बिक्री हुँदा मालपोतको रजिस्ट्रेशन स्वातै घटेको थियो । किताकाट नहुँदा थुप्रै मानिस समस्यामा परेका छन् ।

नगरविकासमा ज्येष्ठ नागरिकको मार्गदर्शन जरुरी -नगरप्रमुख

तस्वीर: प्रतीक

प्रस, वीरगंज, ६ माघ/
वीरगंज महानगरपालिकाका प्रमुख राजेशमान सिंहले महानगरको विकासको लागि ज्येष्ठ नागरिकको मार्गदर्शन आवश्यक हुने बताएका छन् ।
ज्येष्ठ नागरिक सङ्घ, पसांको आयोजनामा शुक्रवार ज्येष्ठ नागरिक पार्क लक्ष्मणवामा आयोजित 'दमरोग र उपचार विधिबारे' आयोजित प्रशिक्षण शिविरको उद्घाटन गर्दै नगरप्रमुख सिंहले आफ्नो एकलैको प्रयासले मात्र केही गर्न

नसकिने बताउँदै वीरगंजलाई व्यवस्थित बनाउन सबैको प्रयास आवश्यक हुने र ज्येष्ठ नागरिकको अनुभव अत्यन्तै जरुरी हुने बताए ।
उनले गम्भीर प्रकृतिका दीर्घरोगको उपचारका लागि महानगरले आवश्यक सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गर्दै ज्येष्ठ नागरिकको सामाजिक सुरक्षामा महानगरपालिकाले कुनै कसर बाँकी नराख्ने बताए ।
कार्यक्रममा डा अभिषेक सिंहले

(अस्थिमा), दम/सिओपिडी दम/क्रोनिक अब्सट्रेक्टिभ पल्मोनरी रोगबारे जानकारी गराएका थिए ।
ज्येष्ठ नागरिक सङ्घ, पसांका अध्यक्ष जगदीशप्रसाद शर्माको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा महानगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लक्ष्मीप्रसाद पौडेल, जीतेन्द्रपुरुष ढकाल, श्यामकुमार पोखरेल, ब्री केंसी, रामानन्दप्रसाद कुर्मी, उदयरज शर्मा, शम्भुप्रसाद चौरसिया लगायतको सहभागिता थियो ।

दुई वर्षअधिको चौरसिया हत्याकाण्ड फेरि चर्चामा

प्रस, वीरगंज, ६ माघ/
तत्कालीन नेकपाका पसां जिल्ला विन्ध्यवासिनी गाउँपालिकाको एकाइ सचिव मुकेश चौरसियाको हत्याको विषय अहिले पुनः चर्चामा छ ।

तत्कालीन नेकपाको भेला भइरहेको प्रसौनीभाठामा नेकपाभित्रकै दुई गुट हाबी हुँदा कुटाकुट भएको थियो र सो कुटाकुटमा फाटा लागेर मुकेश चौरसियाको मृत्यु भएको थियो । यो घटनामा चौरसियाका भाइ महेश चौरसियाले प्रहरीमा १२ जनाविरुद्ध किटानी दिएका थिए । २०७७ कात्तिक ७ गतेको यो घटनामा १२ जनाविरुद्ध कात्तिक ९ गते मुद्दा दर्ता भएको थियो । हाल पसां क्षेत्र नं ३ का सांसद राजकुमार गुप्तासमेत १२ जनाविरुद्धको जाहेरीमा जिल्ला न्यायाधिवक्ताको कार्यालय, पसांका तत्कालीन जिल्ला न्यायाधिवक्ता पदमबहादुर कार्कीले प्रहरीले कल डिटेल पेश नगरेको भनेर सांसद गुप्ता, लक्ष्मण चौरसिया र हनिफ मियाँलाई मुद्दा नचल्ने भनी निर्णय गरेका थिए ।

उक्त निर्णयविरुद्ध महेश चौरसिया उच्च अदालत, सर्वोच्च अदालतमा पनि पुगेको र त्यहाँबाट गुप्तालागायत तीनजनाविरुद्ध मुद्दा नचल्ने भनी सफाई दिएको बताइन्छ । अहिले यो मुद्दालाई पुस ११ गते महान्यायाधिवक्ता खुमबहादुर खातीले पूरक जाहेरी दर्ता गरी कानूनी प्रक्रिया अगाडि बढाउन जिल्ला न्यायाधिवक्ता पसांको नाममा आदेश गरेपछि यो मुद्दा पुनः बिउँताउने काम शुरू भएको छ ।

जिल्ला न्यायाधिवक्ताको कार्यालय, पसांले महान्यायाधिवक्ताको आदेश अनुसार गुप्तालागायत थप तीनजनामाथि अनुसन्धान गरी कारबाई प्रक्रिया अगाडि बढाउन जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पसांलाई पत्राचार गरेको छ । शुक्रवार पसां क्षेत्र नं ३ का पूर्वसांसद एवं नेपाली काङ्ग्रेसका नेता सुरेन्द्रप्रसाद चौधरीले पत्रकार सम्मेलन गरी चौरसिया हत्याकाण्डका आरोपी सांसद राजकुमार गुप्ताविरुद्ध महान्यायाधिवक्ताले गरेको निर्णय अनुसार कारबाई प्रक्रिया अगाडि बढाउनुपर्ने र त्यसको फैसला अदालतले गर्नुपर्ने बताए ।

पत्रकार सम्मेलनमा उनले चौरसियाले घटना भएको दिनको प्रहरीले हत्याकाण्डका अभियुक्तहरू छुट्टाछुट्टा भन्ने आफ्नो मनसाय रहेको र यसमा कुनै

पत्रकार सम्मेलनमा पूर्वसांसद सुरेन्द्र चौधरी (दायाँ) र महेश चौरसिया । तस्वीर: प्रतीक

राजनीतिक आग्रह-पूर्वाग्रह नराखेर विशुद्धरूपमा हत्याकाण्डका कारबाई गराउनु आफ्नो प्रमुख लक्ष्य रहेको बताए । उनले यसअघि काशीराज तिवारीको हत्याकाण्डका अभियुक्त रौतहटका सांसद प्रभु साहविरुद्ध पनि आफूले काठमाडौंमा पत्रकार सम्मेलन गरेको बताए । आफू एउटा सामाजिक कार्यकर्ता र जिम्मेवार नागरिक भएको नाताले यस्ता खाले गतिविधिविरुद्ध संलग्न हुँदै आएको र आफ्नो जिल्लामा पनि सोही कार्य गरेको प्रस्ट्याए ।

पूर्वसांसद चौधरीले पत्रकारहरूको प्रश्नको जवाफ दिँदै राष्ट्रपतिले महान्यायाधिवक्ताको राजीनामा स्वीकृत गरेको दिन पुस ११ गते महान्यायाधिवक्ताले यो घटनाका अभियुक्तहरूको पूरक जाहेरी दर्ता गरी कानूनी कारबाई अगाडि बढाउनु भनी गरेको आदेश कानूनसम्मत भए/नभएकोबारे अदालतले फैसला गर्ने बताए । उनले महान्यायाधिवक्ताको आदेश कार्यान्वयन हुनुपर्छ र त्यो कानूनसम्मत छ/छैन भन्ने पत्रकार सम्मेलनमा स्व चौरसियाका भाइ महेश चौरसियाले आफूले १२ जनाविरुद्ध किटानी जाहेरी दिएको र अग्रपङ्क्तिमा सांसद गुप्ताको नाम रहेको र उनी तत्कालीन घटनामा पूर्णरूपमा संलग्न रहेको देखिएको दाबी गरे ।

आरोपीहरू पक्राउ पार्नु जस्ता प्रमाणहरूका बावजूद तत्कालीन जिल्ला न्यायाधिवक्ता कार्कीले कल डिटेल उपलब्ध नभएको भनी गुप्तालागायत तीनजनालाई मुद्दा नचलाउनु दुराशयपूर्ण भएको जिकिर गरे । उनले घटना भएको कात्तिक ७ गतेपछि दुई दिनमा प्रहरीले कल डिटेल निकालेको र जिल्ला न्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पठाएको प्रमाण हुँदाहुँदै जिल्ला न्यायाधिवक्ताले कात्तिक १६ गते सांसद गुप्तालागायत तीनजनालाई उन्मुक्ति दिनु न्यायोचित नभएको बताए । यो घटनामा अहिले दुईजना पुर्पक्षको लागि वीरगंज कारागारमा छन् भने पाँचजना धरौटीमा रिहा भएका छन् भने एकजना फरार छन् ।

यही घटनामा आरोपी उत्तम भन्ने निरञ्जन तिवारीको पत्नीले पनि तत्कालीन नेकपाका एकथरी नेताविरुद्ध किटानी जाहेरी दिएको थिइन् । सो जाहेरीमा पनि केही व्यक्तिलाई सफाई दिइएको थियो ।
घटनाबारे सांसद गुप्ताले तीन तहको अदालतले आफूलाई सफाई दिइसकेको र राष्ट्रपतिले राजीनामा स्वीकृत गरेको दिन महान्यायाधिवक्ताले आफूविरुद्ध निर्णय गरेर राजनीतिक प्रतिशोध साँधेको आरोप लगाए । उनले चुनावमा पराजित भएका नेकाका नेता सुरेन्द्रप्रसाद चौधरीले घटनालाई मलजल गरिरहेको आरोप लगाए ।

दशजना महिलासहित १३३ जनाद्वारा रक्तदान

तस्वीर: प्रतीक

प्रस, वीरगंज, ६ माघ/
पसां र बारामा गरी शुक्रवार दुई स्थानमा भएको रक्तदान कार्यक्रममा दशजना महिलासहित १३३ जनाले रक्तदान गरेको रक्तसञ्चार केन्द्र, वीरगंजका प्राविधिक प्रमुख सौरभराज पाण्डेले बताए ।

वीरगंजस्थित ठाकुर राम बहुमुखी क्याम्पसमा नेपाल खेलकुद महासङ्घ र अनेरास्ववियुको संयुक्त आयोजनामा भएको रक्तदान कार्यक्रममा तीनजना महिलासहित ३३ जनाले रक्तदान गरेको

रक्तसञ्चार केन्द्र, वीरगंजका प्राविधिक धीरेन्द्र भालेले बताए । कार्यक्रममा शिवजी गुप्ता, मनीष चौधरी, मणि गुप्ता, सोहानी गुप्ता, प्रियङ्गा कुमारी, विवेककुमार पटेल, दिलीपकुमार साह, कृष्ण दास, मनीष बैठा, प्रदीप साह, सुरज यादव, मुकेश रौनियारलागायतले रक्तदान गरेका थिए ।

यसैगरी, सशस्त्र प्रहरीको २२औं स्थापना दिवसको अवसरमा सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल ४० रिजभं गण हेडक्वार्टर, पिलुवाले शुक्रवार गरेको रक्तदान कार्यक्रममा सातजना महिलासहित एक

सयजनाले रक्तदान गरेका थिए ।
कार्यक्रममा लक्ष्मी थिड परियार, मधु कार्की, सवित्रा सापकोटा, विवेक पौडेल, पवन साह, खेमबहादुर बस्नेत, प्रेम तिमल्सिना, मनीष श्रेष्ठ, प्रदीप कुशवाहा, धनबहादुर थापापामगर, बधनमियाँ हवारी, पासाड लोप्चन, रीमाकुमारी थापा, राजेशप्रसाद यादव, प्रकाश आचार्य, वीरेन्द्र राउत, रहिम मियाँ, नवराज नेपालीलागायतले रक्तदान गरेको रक्तसञ्चार केन्द्र, वीरगंजका प्राविधिक प्रमुख पाण्डेले बताए ।

विचारसार र सूक्तिहरू

बचत गर्ने बानी स्वयम् एउटा शिक्षा हो, यसले सद्गुण उत्पन्न गर्छ, आत्मत्यागको शिक्षा दिन्छ, व्यवस्थाको भावनाको सृष्टि गर्छ। अगाडिको कुरा सोचन सिकाउँछ र यसप्रकार मनलाई विस्तृत गर्छ।

प्रकाशक	: प्रतीक प्रकाशन समूह प्रा. लि. वीरगंज-११
प्रधान सम्पादक	: जगदीशप्रसाद शर्मा
व्यवस्थापक/सम्पादक	: विकास शर्मा
सम्पादक	: शत्रुघ्न नेपाल/ खड्गबहादुर श्रेष्ठ (प्रताप)
समाचार सम्पादक	: आर. के. पटेल
बारा विशेष प्रतिनिधि	: गम्भीरा सहनी
मुद्रक	: प्रतीक प्रकाशन समूह प्रा. लि. (अफ-सेट छापाखाना)
त्रिमूर्ति सिनेमा हल रोड, श्रीपुर, वीरगंज-११ (नेपाल), पोस्ट बक्स नं. ७८, फोन नं. ०९१-५२५१२२, ५२३१०५	
email: prateekdaily@gmail.com	
Website: www.eprateekdaily.com	

बलिदानी दिवस

माघ ५ गते मधेसमा १६औं बलिदानी दिवस मनाइयो। मधेस प्रदेश सरकारले हरेक वर्ष बलिदानी दिवसको दिन सार्वजनिक बिदा दिँदै आएको छ। विसं २०६३ माघ १ गते तत्कालीन प्रधानमन्त्री गिरिजाप्रसाद कोइराला नेतृत्वको सरकारले अन्तरिम संविधान जारी गरेको थियो। उक्त संविधानप्रति असन्तुष्टि जनाउँदै मधेसी जनअधिकार फोरम नेपालले माघ २ गते माइतीघर मण्डलामा अन्तरिम संविधान जलायो। सरकारले प्रदर्शनकारीहरूमाथि बल प्रयोग गर्‍यो। सो क्रममा फोरमका संयोजक उपेन्द्र यादवसहित २८ जना प्रदर्शनकारीलाई प्रहरीले पक्राउ गर्‍यो। सो घटनाले आन्दोलनरत पक्ष भन्ने उत्तेजित बन्थ्यो र आन्दोलनले उग्ररूप लियो। फोरम नेपालले माघ ३ गतेदेखि मधेस बन्दको आह्वान गर्‍यो। बन्दकै क्रममा माघ ५ गते तत्कालीन माओवादीका नेता राम कार्की भापाबाट सडकमार्ग हुँदै काठमाडौं जाँदै थिए। उनलाई आन्दोलनकारीले सिराहाको लहानमा बाटो अवरुद्ध गरेपछि झटपट भयो। सोही क्रममा प्रहरीले गोली चलाउँदा विद्यार्थी रमेश महतोको ज्यान गयो। महतो मधेस आन्दोलनका प्रथम शहीद हुन्। मधेसका निम्ति बलिदानी शुरु भएको सो दिनलाई 'बलिदानी' दिवसको रूपमा मनाउन थालिएको हो। महतोको शहादतले आन्दोलनलाई शिखरमा पुऱ्यायो। २०६३/६४ देखि २०६५ सम्म दुईपटक मधेस आन्दोलन भयो। यस क्रममा १०३ जनाभन्दा बढीले शहादत प्राप्त गरेका थिए। हजारौं घाइते भए। पहिलो मधेस आन्दोलनकै बलमा संविधानमा सङ्घीयता शब्दले स्थान पाएको हो।

अर्थात् स्वायत्त मधेस एक प्रदेश, आत्मनिर्णयको अधिकार, जनसङ्ख्याको आधारमा निर्वाचन क्षेत्रलगायतका अधिकारप्राप्तिका लागि १६ वर्षअगाडि मधेसी जनताले आन्दोलनको विगुल फुकेको थियो। यसलाई सम्बोधन गर्ने क्रममा आज मुलुकमा सातवटा प्रदेश बन्थ्यो। मधेस आन्दोलनकै बलमा प्रदेशको नामकरण 'मधेस' प्रदेश भएको छ। सम्बोधन हुन बाँकी कैयन राजनीतिक मुद्दाबाहेक, समृद्ध र सम्पन्न मधेसका निम्ति प्रचुर सम्भावनाका ढोकाहरू अझै पनि खुल्न सकेका छैनन्।

सङ्घीय सरकारका महत्त्वपूर्ण जिम्मेवारीमा मधेस केन्द्रित दलहरू पटक-पटक सहभागी भए। हिजोका आन्दोलनकारी दलको नेतृत्वमा आज प्रदेश सरकार बन्दैछ। उसले पाँच वर्ष प्रदेश सरकार चलाइसकेको पनि छ। तर बितेको पाँच वर्षमा खासै उपलब्धि हासिल भएन। अझै पनि यहाँ गरीबी २८ प्रतिशत छ, ४१ प्रतिशत जनसङ्ख्या मात्रै साक्षर छन्। ४१ प्रतिशत जनता बिजुलीको पहुँचबाट वञ्चित छन्। किसानका समस्या उस्तै छ। किसानको समस्या चुनावका निम्ति मुख्य राजनीतिक मुद्दा बनिरहेका छन्। बेरोजगारी भन्नु बढ्दो, वैदेशिक रोजगारमा जानेको सङ्ख्या बढ्दो छ। 'विनाडेउवामा विदेश जान पाइन्छ' भनेर मत माने नेतालाई बाहवाही गर्नुपर्ने नागरिकको बाध्यता छ। तीव्र आर्थिक विकासका लागि प्रशस्त उद्योग खोलिनुपर्छ। खोलिएका उद्योगले फस्टाउने अवसर पाउनुपर्ने विकासको मान्यता हो। विगतमा ठूला, साना गरी १२ सय उद्योग सञ्चालनमा थिए। एक लाख बढीले रोजगार पाएका थिए। कालान्तरमा सबै धराशयी भए। ती उद्योगहरूलाई सञ्चालन गर्ने ठोस योजना आजसम्म कतैबाट पनि आउन सकेको छैन। नयाँ बनेका सङ्घीय सरकार र प्रदेश सरकारले मधेस आन्दोलनको मर्म, भावना तथा शहीदको सपनालाई मूलमन्त्र ठानेर अगाडि बढे शहीदको बलिदानप्रतिको वास्तविक सम्मान हुनेछ।

क्रमिक विकासबाटै सबै प्राणीभन्दा अगाडि बढ्यो मानव

हाम्रो पृथ्वीमा मानवको उत्पत्ति कसरी भयो? यसको बारेमा मूलतः दुईवटा अवधारणा पाइन्छन्। पहिलो अवधारणा निकै पुरानो छ, जो केवल काल्पनिक र धार्मिक मात्रै हो। मानव उत्पत्तिसम्बन्धी आध्यात्मिक विचार आँखा चिम्लेर विश्वास गर्नुबाहेक अरु कुनै उपाय छैन। यसमा शङ्का-उपशङ्का गर्ने ठाउँ पनि हुँदैन। कुनै प्रकारको तर्क पनि गर्न सकिँदैन। धर्मगुरुले जे भनेका छन् वा धर्मग्रन्थमा जे लेखिएका छन्, त्यसलाई नै मान्नुपर्ने हुन्छ।

दोस्रो अवधारणा हो, वैज्ञानिक विचार यसमा कुनै पनि कुराको कल्पनाभन्दा पनि ठोस प्रमाणको आधारमा सबै कुराको टुङ्गे गरिन्छ। विज्ञानले जहिले पनि तथ्यको आधारमा सत्य खोजी गर्छ। त्यसैले वैज्ञानिक विचारलाई सही भन्ने गरिन्छ। विज्ञानको अनुसार मानवको उत्पत्ति र विकास कसरी भयो? यस लेखमा मानव इतिहासबारे छलफल गरौं।

जीवविज्ञानको अनुसार हाम्रो पृथ्वीमा अहिले करीब ८७ लाख प्रजातिका जीवहरू छन्। यी सबै जीव एक प्रजातिको जीवबाट यतिबेला आतङ्कित र अस्तित्वको सङ्कटको सामना गर्दैछन्। एक लाख वर्षअघि अफ्रिकाको जङ्गलमा आफ्नो अस्तित्व रक्षाको लागि सङ्घर्षरत उक्त प्रजाति अर्थात् मानव (वैज्ञानिक नाम होमो सेपियन्स Homo Sapiens ल्याटिन शब्दको अर्थ बुद्धिमान व्यक्ति) यति छोटो समयमै कसरी विश्वविजेता बन्न सफल भयो? क्रमिक विकासको तिथिमितिमा एक लाख वर्ष भनेको त्यति धेरै लामो समय होइन। किनभने पृथ्वीको उत्पत्ति भएको नै चार अर्ब ६० करोड वर्ष भइसक्यो।

पृथ्वीमा पहिलो एक कोषीय जीव तीन अर्ब ८० करोड वर्षअघि, बहुकोषीय जीव दुई अर्ब १० करोड वर्षअघि, स्तनधारी प्राणी छ करोड ३० लाख वर्षअघि र मनुष्य जाति एप्स (Apes) दुई करोड वर्षअघि देखा परेका थिए। मानवजाति चिम्पान्जीसँग छुट्टिई भिन्न भएको नै ६० लाख वर्ष पुगिसकेको छ र आधुनिक मानव प्रजातिसँग मिल्ने प्राचीन मानवजातिहरू होमो (Homo) जातका २० लाख वर्षअघिदेखि नै यस पृथ्वीमा पाइनु थालेका हुन्।

झन्डै दुई लाख वर्षअघि यस पृथ्वीमा देखा परेको (अहिलेसम्म पाइएको सबैभन्दा पुरानो आधुनिक मानव अवशेष एक लाख ६० हजार वर्षअघिको छ) आधुनिक मानव अर्थात् हाम्रो प्रजाति होमो सेपियन्सले अघिल्लो एक लाख वर्ष प्रभाव र महत्त्वको हिसाबले निरीह भएर अन्य जीवहरूकै हैसियतमा बितियो-जन्मने, बाँच्नको लागि सङ्घर्ष गर्ने, सन्तान उत्पादन गर्ने र मर्ने।

पछिल्लो एक लाख वर्षमा त्यस्तो के भयो जसले गर्दा मानव प्रजातिले करोडौं वर्षअघिदेखि यस ग्रहलाई घर बनाइरहेका अन्य लाखौं जीवजन्तु रूख, कीरा, चराचुरूङ्गी र आफ्नो उत्पत्तिको हाँगाबाट छुट्टिएको चिम्पान्जीलाई क्रमविकासको दौडमा धेरैपछि छाडिदियो र विश्वभरि एकछत्र राज गर्न सफल भयो?

प्राचीन मानवहरूले लाखौं वर्ष पृथ्वीमा ढुङ्गा खोपेर बिताए र बिलाए। तर आधुनिक मानवको एक प्रजाति चन्द्रमा र मङ्गल ग्रहको धूलो अध्ययन गर्ने कसरी भए? विगत ७० हजार वर्षदेखि अहिलेको पृथ्वीमा निरन्तर कठजा जमाउँदै गइरहेको मानव प्रजाति भविष्यमा पनि यति नै प्रभावशाली विजेता रहिरह्ला? वा ऐतिहासिक क्रमिक विकासको दौड उसले जसरी हिजो अरूलाई पछार्‍यो, त्यसैगरी आफू पनि पछारिन्ला?

यस पृथ्वीमा २० लाख वर्षअघिदेखि नै विभिन्न प्रजातिका प्राचीन मानवहरू

थिए तर इतिहास थिएन। एक सय वर्षअघिसम्म पनि होमो इरेक्टस, नियान्डरथललगायत कम्तीमा छ

भएमा एकापसमा लडाईं गर्न थाल्छन्। तर अरबौं सङ्ख्यामा भएपनि मानवहरू एउटै धर्मको नियममा बाँधिँएर बस्छन्।

विश्वास जितेर त्यसमा ढोगाउन, पुजाउन र ढुङ्गाका नाममा आफूसँग भएका प्रिय वस्तुहरूको त्याग गराउन सक्छ।

स्वतन्त्र विचार

बैधनाथ श्रमजीवी

baidhnath2071@gmail.com

जङ्गली युगमा सिङ्गे मैदान, खोला, जङ्गल र खुल्ला आकाश मानवका बासस्थान थिए। तर कृषि युगपछि मानवहरू खेती हुने ठाउँनजीकै घामपानी छल्ले, अन्नपात थन्काउन मिल्ने, माटो-ढुङ्गाले बनेका ससाना संरचनामा कैद भए, जसलाई घर भनियो।

प्रजातिका मानव पृथ्वीमा हिँडुल गरिरहेको वैज्ञानिक विश्वास छ। उनीहरू दुई खुट्टे जनावर मात्रै थिएन्न्, उनीहरूको मस्तिष्क पनि आधुनिक मानव जतिकै ठूलो र विकसित थियो। उनीहरूले पिस्ने, घोच्ने जस्ता ढुङ्गे औजारहरू पनि चलाउन सक्थे। तर पनि ती मानवहरू विभिन्न हिंस्रक जनावरसँग डराएर, वनस्पति, कीराफट्याङ्ग्रा र मौका मिल्दा अन्य ठूला मांसहारी जनावरले शिकार गरेर छोडेका जठोपुरो खाएर बाँचिरहे, लाखौं वर्षसम्म पनि। त्यति बेलाको मानवजीवनको मूल्य कीराफट्याङ्ग्राको भन्दा बढी थिएन।

तर करीब ७० देखि ३० हजार वर्षअघिका मानवहरू एकाएक एकअर्काबीच भाषागत संवाद गर्न सक्ने भए। त्यो कसरी सम्भव भयो? धेरैको विश्वास छ, जैविक प्रक्रियामा यदाकदा भइरहने अनुवांशिक उत्परिवर्तन जेनेटिक म्युटेसन (Genetic Mutation)को कारण। अनुवांशिक उत्परिवर्तनले मानव मस्तिष्कमा ल्याएको फेरबदलले गर्दा मानवले आफूले कहिल्यै नदेखेको, नसुनेको, नछामेको र नछोएको कुराको बारेमा सोचन सक्ने भयो। अर्थात् मानवमा कल्पनाशीलताको विकास र त्यसलाई सञ्चार गर्न सक्ने क्षमताको विकास भयो। उक्त विकासक्रमलाई संज्ञात्मक क्रान्ति (Cognitive Revolution)को चरण समाप्त भएको शास्त्रीहरूले भनेका छन्। त्यही कल्पनाशीलतामा आधारित भएर मानवले विभिन्न मिथकहरू र कथाहरूको निर्माण गर्न सक्‍यो। वस्तुगतरूपमा कतै नभेटिने तिनै मिथकहरू जस्तै धर्म, पैसा, राज्य, ठूला कर्पोरेसन, संविधान, मानव अधिकार समयक्रममा यति शक्तिशाली भइदियो कि त्यसमा ठूलो सङ्ख्यामा मानवहरूले विश्वास गर्न थाले। त्यसले गर्दा अरबौं सङ्ख्या हुँदा पनि मानवहरूबीच एकअर्कामा लचिलो सहकार्य र सहयोग सम्भव भयो, जुन अन्य प्रजातिमा सम्भव भएन। लाखौं, करोडौंको सङ्ख्याका मानवबीच सम्भव हुने सहकार्यको कारण एकलरूपमा अन्य जनावरभन्दा निरीह र कमजोर भए तापनि सामूहिकरूपमा मानव प्रजातिले विकासक्रममा सबैलाई पछि पारिदियो।

एकापसमा सहकार्य अन्य प्रजातिहरूमा पनि नहुने होइन। मौरी वा कमिला आफ्नो प्रजातिमा मिलेर काम गर्छन्। चिम्पान्जी वा ब्वाँसो आफ्नो समूहमा मिलेर शिकार गर्छन्। तर उनीहरू सीमित सङ्ख्यामा मात्रै मिलेर बस्छन्। उनीहरूले पनि आफूमाथि आइलाने खतराको सूचना एकापसमा दिने गर्छन्। संवाद गर्छन्। तर त्यस्तो संवादमा वस्तुगत तथ्य मात्रै हुन्छ, मानव समाजको जस्तो कथा हुँदैन। चिम्पान्जीको संसारमा बाघ हुन्छ तर लक्ष्मीको वाहनको रूपमा हुँदैन। त्यहाँ मुसा भए तापनि त्यसमा कल्पनाको गणेश भगवान् चढ्दैनन्। कामदार मौरीले मजदूर युनियन बनाउँदैनन् र रानी मौरीको विरुद्ध गणतन्त्रको माग पनि गर्दैनन्। उनीहरूको संसारमा सबैले विश्वास गर्ने खालको मिथक नभएको हुनाले मानव डिएनएसँग ९९ प्रतिशत मिल्ने डिएनएस बोकैका चिम्पान्जीहरू ५० भन्दा बढी सङ्ख्यामा

करोडौं सङ्ख्याका मानव एउटै राज्यको नियम कानून मानेर बस्छन्, आफूले मेहनत गरेर कमाएको पैसाको कर तिर्छन्। अन्य जनावरहरूको संसारमा पैसा अर्थहीन छ, तर विश्वभर भएका सबै मानवले पैसालाई औधी माया गर्छन्। धेरै मानवले गर्हुँ वा गाईलाई घरपालुवा बनायो भन्छन्। त्यसो होइन, बरु गर्हुँ वा गाईले गर्दा मानव घरपालुवा भयो। वास्तवमा कृषि क्रान्ति मानव इतिहासको सबैभन्दा ठूलो धोका थियो। कृषि क्रान्ति नभएको भए मानवहरू घर संसारमा बाँधिँएर बाँच्ने थिएन्न्।

मानवनिर्मित मिथकहरूको कति प्रभाव छ भन्ने कुरा यसबाट बुझ्न सकिन्छ कि ओसामा बिन लादेनले अमेरिकी धर्म, संस्कृति र राजनीतिलाई असीम घृणा गर्थे। यद्यपि अमेरिकी डलरसँग भने उनको गाढा प्रेम थियो। मानवनिर्मित मिथकहरू राजा वा धर्म सबै ठाउँमा सफल भएन्न्। तर पैसा सफल भयो। पैसा मानव इतिहासको सबैभन्दा उन्नत आविष्कार हो, जसले गर्दा अपरिचित मानवबीच पनि विश्वास र सहकार्यको सम्बन्ध सम्भव भयो।

रोचक कुरा धर्म, राज्य र पैसा सबै मान्छेले बनाएको भ्रम वा मिथक मात्रै हो, वस्तुगत यथार्थ होइनन्। वास्तविक संसारमा ती चिजहरूको भौतिक उपस्थिति कतै पनि छैन। धर्मका नाममा बनाइने मन्दिर वा मस्जिद वस्तुगत यथार्थ हो, त्यो भेटिन्छ। तर धर्म मात्र मानव मस्तिष्कको उपज हो। राष्ट्र वा राष्ट्रवाद हाम्रो कल्पनाको उपज हो। तर त्योसँग जोडिएको भूगोल वा जनता वस्तुगत सत्य हो।

त्यस्तै, पैसा बनाइने कागज वा सिक्कामा प्रयोग हुने धातु वस्तुगत यथार्थ हो तर त्योसँगै जोडिएको मूल्य भने मानवनिर्मित भ्रम वा विश्वास। मानवबाहेकका जनावरहरूको संसारमा एउटा मात्रै सत्य हुन्छ, वस्तुगत सत्य। तर मानव समाजमा वस्तुगत सत्यसँगै काल्पनिक यथार्थ पनि हुन्छ र ठूलो सङ्ख्याका मानवले त्यसलाई मानेपछि त्यो कुरा भौतिकरूपमा नभए पनि अन्तर वस्तुगत सत्य बन्छ।

आज कसैले पनि खोज्दा नभेटिने धर्म, राज्य, पैसा, मानव अधिकार, नियम कानून जस्ता काल्पनिक कुरा छैनन् भन्दैनन् बरु सबैले तिनलाई विश्वास गर्छन्। यी मानवनिर्मित अवधारणाहरू वस्तुगत यथार्थसँग यसरी जेलिएका छन् कि त्यसको अस्वीकार गर्ने अवस्था नै छैन।

यस्तै, भ्रमहरूको निरन्तर आविष्कार र प्रयोगले मानव प्रजातिलाई अन्य प्रजातिभन्दा फरक बनायो। एक कोसा केरा बोकेर बसेको चिम्पान्जीलाई अर्को फकाउँदा होस् या तिमिले बोकेको केरा ऊ त्यहाँको ढुङ्गामा लगेर नचढाएमा तिमि मरेपछि स्वर्ग जान पाउँदैनौं भनेर डरधम्की देखाउँदा होस्, उसले वास्ता नै गर्दैन। न त केरा नै दिन्छ। किनभने उसको नजरमा ढुङ्गा भनेको भौतिक वस्तु मात्रै हो। तर मानवको अद्भुत क्षमता के भइदियो भने उसले प्रत्येक ढुङ्गामा कथा बुन्न सक्छ र आफूजस्तै अरूको

कागजको टुकामा मूल्यको काल्पनिक विश्वास भरेर आफू जस्तै अरूलाई दिनभरि काममा जोताउन सक्छ। अपरिचित देश, फरक भाषा र संस्कृति भएको ठाउँमा गए पनि कागजको टुकामा भरमा पेट पाल्न सक्छ, बाँच्न सक्छ। त्यही अद्भुत क्षमताका कारण पृथ्वीमा धेरैपछि आएको मानवले शहर बनायो, चिम्पान्जीले सकेन। त्यसैले त आज मानवनिर्मित शहरको चिडियाखानामा मान्छेका मनोरञ्जनको साधन भनेर चिम्पान्जीहरू कैद भए। शायद एक लाख वर्षअघि त्यो कुरा कल्पनाभन्दा बाहिरको कुरा थियो, किनभने एकल चिम्पान्जी एकल मानवभन्दा कैयौं गुणा शक्तिशाली हुन्छ।

क्रमिक विकासको यस रोमाञ्चक यात्रामा मानवलाई यहाँसम्म ल्याउने सहयोग गर्ने दोस्रो ठूलो परिवर्तनकारी घटना लगभग ११ हजार वर्ष पहिले भयो (कतिपय वैज्ञानिकहरू यस मितिसँग असहमत छन्, नयाँ अध्ययनहरूका अनुसार मान्छेले कुकुर पाल्न थालेको १५ हजार वर्ष भइसक्यो)। मिति जे भएपनि मानिसहरू खेती गर्न सक्ने भए, यसलाई कृषि क्रान्तिको चरण भनिन्छ। कृषि क्रान्तिसँगै पृथ्वीमा मानव प्रभाव बढ्न थाल्यो। खेती हुन थालेपछि खानाको आपूर्ति बढ्यो। त्योसँगै खाने मुखहरू बढे। कृषि युगभन्दा पहिले लाखौं वर्षसम्म पनि केही लाखमै सीमित मानव जनसङ्ख्या तीव्र गतिले बढेर केही हजार वर्षयता सात अरब पुगिसकेको छ। जसको प्रमुख कारण त्यही आदिम कृषिको बन्ना भएको औद्योगिक कृषिको विकास नै हो।

कृषि क्रान्तिसँगै इतिहासमै पहिलोपटक मानवले प्रकृतिको कानून फेर्ने दुस्साहस गर्‍यो। चार अरब वर्षदेखि पृथ्वीमा एउटै मात्रै कानूनी प्रणाली थियो, प्राकृतिक छनोटको सिद्धान्तमा आधारित प्रणाली। तर कृषि क्रान्तिमार्फत मानव प्रजातिले त्यस सिद्धान्तलाई चुनौती दिँदै मानव छनोटको प्रणाली स्थापना गर्न थाल्यो। आफूलाई आवश्यक चिज छनोट गर्ने, त्यसको संरक्षण गर्ने र हर्काउने। गहुँदेखि गाईसम्म, काजुदेखि कुखुरासम्म मानवीय आवश्यकताका जीवजन्तुहरूले क्रमिक विकासमा ठूलो फड्को मारेर विश्वभर फैलिए।

आठ हजार वर्षभन्दा अघि मध्यपूर्वको मैदानमा मात्रै पाइने एउटा सामान्य घाँस, जसलाई हामी गहुँ भन्छौं, आज विश्वको २४ करोड हेक्टर जमीन ओगट्न सफल भयो। योग्य मात्रै बाँच्ने प्रकृतिमा गहुँको यो विशाल फैलावट क्रमिक विकासको हिसाबले ठूलो सफलता हो। धेरै मानवले गहुँ वा गाईलाई घरपालुवा बनायो भन्छन्, त्यसो होइन बरु गहुँ वा गाईले गर्दा मानव घरपालुवा भयो। कृषि क्रान्ति मानव इतिहासको सबैभन्दा ठूलो धोका थियो।

जङ्गली युगमा सिङ्गे मैदान, खोला, जङ्गल र खुल्ला आकाश मानवका बासस्थान थिए। तर कृषि युगपछि मानवहरू खेती हुने ठाउँनजीकै घामपानी छल्ले, अन्नपात थन्काउन मिल्ने, माटो-ढुङ्गाले बनेका ससाना संरचनामा कैद भए, जसलाई घर भनियो।

तपाईंको जीवनको उद्देश्य के हो ?

तपाईंको जन्म किन भएको हो ? यस प्रश्नलाई कसैले बेतुकको बताइदिन सक्छ। सबैलाई थाहा छ कि कोही पनि आफूले चाहेर जन्मेको होइन। आफूले नचाहेर जन्मेको हो भन्ने पनि होइन। तर आफूले चाहेर जन्मेको होइन भन्ने कुरामा त लगभग सबै सहमत हुनुपर्छ। तपाईंको जन्म किन भएको हो भन्ने प्रश्नको उत्तर दिन चाहनेले त आफ्नो जन्म किन भएको हो भन्ने प्रश्नलाई पनि स्वीकार गर्छ। हो, उत्तर सजिलो चाहिँ होइन।

शास्त्रहरूले जीवनको उद्देश्य धर्म, अर्थ, काम र मोक्ष बताउने गरेका छन्। धर्म, अर्थ, काम र मोक्षमध्ये शास्त्रहरूले फेरि पनि प्रथम धर्म र त्यसपछि मोक्षलाई महत्त्व दिएका छन्। जीवनका गुणको विषयमा पनि शास्त्रहरू एकदम स्पष्ट छन् तर शास्त्रलाई पढ्ने कतिजना ? अझ शास्त्रलाई मान्ने कतिजना ? शास्त्रको अध्ययन र मनन गर्नु एउटा पक्ष हो भने शास्त्रलाई मानेर त्यसअनुरूप व्यवहार गर्नु अर्को पक्ष हो। शास्त्रले मानिसलाई बाटो देखाउने हो। शास्त्र आफू नै बाटो होइन र शास्त्र आफूचाहिँ बाटोमा हिंड्ने होइन। शास्त्रले देखाउने बाटोलाई मूर्त मान्ने कि अमूर्त भन्ने पक्ष पनि बलियो छ। अमूर्त मान्ने पनि छन् र मूर्त मान्ने पनि छन्। मूर्त मान्नेले दैहिक संसारलाई बढी देख्छन् र अमूर्त मान्नेले दैहिक संसारलाई कम महत्त्व दिन्छन्।

जीवन पनि नियुक्ति वा करार हो ? अर्थात् जन्मनुपूर्व नै कोही कसैको केही उद्देश्य निर्धारित हुन्छ ? आधुनिक विज्ञानले त जीवनलाई केवल जैविक बताउँछ। के पनि अनुमान गरिन थालिएको छ भने कुनै दिन मानिसको जीवन पनि उद्योगमा निर्माण हुन थाल्छ। मानिस तब 'मेड इन ...' भनेर चिन्न थालिनेछ। यो असम्भव पनि छैन तर जुन दिन यो सम्भव हुन्छ, त्यस दिन मानिसको जीवनको व्याख्या बदलिन्छ। मानिसको जीवनको सम्पूर्ण कुरा अलग्गै किसिमले निर्धारण हुन थाल्छ। मानिस बन्ने उद्योगको स्थापना पनि कुनै दिन

मानिसले देख्न पाउने अनुमान वा स्वेर कल्पनालाई अहिले धेरै महत्त्व नदिउँ तर मानिसलाई कसैले निर्देशित गरिरहेको

स्वान्त सुखायः

सञ्जय मिश्र

mitrasanjay41@gmail.com

हुन्छ त ? सधैं वातावरणले मानिस निर्देशित हुन्छ भनिन्छ तर यसप्रति सबैले आँखा चिम्लेर विश्वास गर्दैनन्। तब जिनको प्रभाव अर्थात् पितापुर्खाको प्रभावको पक्ष पनि बलियो भएर आउँछ। पूर्वजन्म र पुनर्जन्मलाई आफ्नै किसिमले विश्वास वा अविश्वासपूर्ण रीतिले हेर्ने तर कोही कसैले के गन्यो किन भनिन्छ त ? जीवनको मूल्याङ्कन नै भइरहेको हुन्छ यसरी। कसैले मैले जीवनमा सबैथोक गरे तर खासमा केही गरेको जस्तो लाग्दैन भनेर किन भन्छन् त ? यसलाई अझ सरल तरिकाले बुझ्ने हो भने हामीले सफल भएको धेरैलाई देखेका छौं तर कसैको जीवन पूर्ण असफल भएको हामीले थाहा पाएका छौं ? सम्पूर्णतः नै असफल जीवनको खोजी कसैले गरेको हुन्छ त ? वास्तवमा केही कतै हामी यतातिर विचार नगरेर पनि जीवनको सार्थकता र निरर्थकताबारे स्पष्ट हुन सकौला त ?

तपाईंको जन्म किन भएको हो ? मानिसले आफ्नो उमेर अनुसार यसको उत्तर दिन सक्छ। एक बालकलाई सोध्ने हो भने खेल्नलाई तथा एक युवती वेश्यालाई सोध्ने हो भने अरुलाई मनोरञ्जन गराउनलाई भनिदिन सक्छन् तर यही प्रश्न यदि जीवनका तीन चौथाइ पूरा गरिसकेका व्यक्तिलाई सोध्ने हो वा जो सम्पूर्ण जीवन बाँचेर अब मर्न थालेका छन्, त्यस्तालाई सोध्ने हो भने

आफूले जीवनमा गरेका राम्रा कामको सम्झना गर्दै तिनै असल काम गर्नलाई जन्मेको बताउन पुग्छन्। हो, यसमा तिनका आफ्ना सन्तानले राम्रो गरेको पनि तिनले बताउन सक्लान्। यसैगरी, कसैलाई तपाईं आफ्नो जीवनको एक सर्वोच्च उपलब्धि बताउनुहोस् भनेर सोध्ने हो भने पनि बूढो मानिसले बताउने र नवयुवकले बताउने उत्तरमा फरक पर्न सक्छ। यदि विवाह समारोहमा यही प्रश्न गर्ने हो भने दुलहाले दुलही पाउनुलाई जीवनको सर्वोच्च उपलब्धि बताइदिन बेर लाग्दैन, दुलहीले दुलहाको प्राणितलाई सर्वोच्च उपलब्धि बताउन सक्छन् र दुवैका पिताले आफ्ना छोराछोरीको विवाह गराइ आफू निवृत्त हुन पाएकालाई बताउन सक्छन् तर के एक राजा वा एक संन्यासी वा एक गुरुलाई यही प्रश्न तिनको जीवनको अन्तिम समयमा सोध्ने हो भने तिनले दिने उत्तर के हुन सक्छ ?

तपाईंले यस समाजलाई के दिन सक्नुभयो ? भन्ने प्रश्नको उत्तरमा सबैले धेरै कुरा दिएको भनी बताउन सक्छन्। यो सार्थक होअुस् कि निरर्थक भन्नेतिर त्यति बताउन सक्दैनन्। वास्तवमा जसले तपाईंको जन्म किन भएको हो ? भन्ने प्रश्नको गहिरोइलाई बुझ्न सक्दैनन् तिनले समाजलाई केही दिन सक्नेगरी आफ्नो हठपूर्ण उत्तरबाहेक अरु केही पनि हुन सक्दैन। के जीवन आफैमा उत्तर हो ? एक ठाउँमा होइन भन्ने पाएको छु। जीवन प्रश्न हो र उत्तर होइन। उत्तर त कर्तव्य हो, कर्म हो। जीवन बाँच्नुको सार्थकता झल्किने कर्ममा निहित भाव नै जीवनको उत्तर हो र। र जीवनको उद्देश्य पहिल्याउने व्यक्तिले अलिकति आफूलाई सचेत बनाइसकेको हुन्छ। जन्मनु र मर्नुबीचमा केही काम गरिसकेको हुन्छ। केही काममा आफूलाई अरुको लागि काम लाग्न सक्ने बनाइसकेको हुन सक्छ भन्ने भाव नै लुकेको छ। जसले जीवनलाई चिन्न जान्दछ, उसले नै म किन जन्मेको हुँ (बाँकी पाँचौं पातामा)

श्रीपञ्चमीको महात्म्य तथा यससँग जोडिएका स्मृतिहरू

श्रीपञ्चमी अथवा वसन्त पञ्चमी सनातन हिन्दूहरूको विशेष पर्व यस वर्ष माघ १२ गते बिहीवारको दिन मनाइँदै छ। यस दिन विद्याकी देवी सरस्वतीको पूजा आराधना गरी मनाइन्छ। यो पर्व हरेक वर्ष माघ शुक्ल पञ्चमीको दिन पर्दछ।

विद्यालयहरूमा पूजाको तयारी शुरू भइसकेका छन्। शिक्षक, विद्यार्थी तथा विविध पेशाकर्मीहरू श्रीपञ्चमीको दिन सरस्वतीमाताको पूजा र आराधना गरी धूमधामले मनाउने चलन सदियौंदेखि निरन्तर छ। युवाहरूले समूह बनाएर आआफ्नो चोक-टोलमा सरस्वतीपूजा गर्ने चलन राम्रो हो। यद्यपि मनोरञ्जनको

माघ १२ गते श्रीपञ्चमी परेको छ। नेपाली समय अनुसार बिहान ७ बजेर २७ मिनेटदेखि दिउँसो १२ बजेर ४५ मिनेटसम्म पूजाको शुभ मुहूर्त छ। यससँगै

सरोकार

राजेश मिश्र

rajesh56107@gmail.com

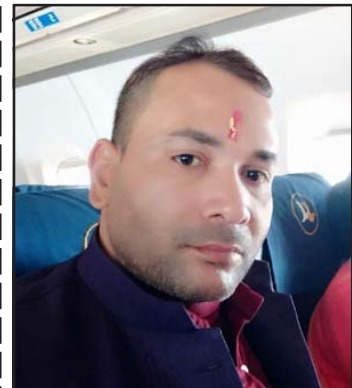
यस वर्ष चारवटा शुभ योग अर्थात् शिवयोग, सिद्धयोग, सर्वसिद्धयोग र

पोखरिया माविमा अवस्थित सरस्वतीमाताको मन्दिर। तस्विर : फाइल।

नाममा अभद्र गीत, सङ्गीत र नृत्य प्रतिध्वनित गर्ने कार्य किमार्थ उचित होइन। यो नितान्तरूपमा संस्कृतिमाथि विकृतिको द्योतक हो। त्यस कारण संस्कृतिको संरक्षणप्रति युवा पुस्ताको ध्यान केन्द्रित हुनु जरुरी छ। सभ्य तरिकाले देवी सरस्वतीको भव्य पूजा गर्नु उचितकै आवश्यक छ। देवी सरस्वतीको उत्पत्ति तथा वसन्त पञ्चमीको महत्त्वको बारेमा पुरोहितको विचारसँगै विविध क्षेत्रका व्यक्तित्वहरूसँग भएका संवादको संक्षिप्त अंश प्रस्तुत छः-

पण्डित अरुण मिश्र
(रानीघाट, वीरगंज)

“या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या शुभ्रवस्त्रावृता।
या वीणावरदण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना ॥
या ब्रह्माच्युत शङ्करप्रभृतिभिर्देवैः सदा वन्दिता।
सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाड्यापहा ॥१॥”

अर्थात् “जो विद्याकी देवी भगवती सरस्वती कुन्दको फूल, चन्द्रमा, हिमराशि र मोतीको हार धर्ने श्वेत वर्णकी हुनुहुन्छ र जो सेतो वस्त्र धारण गर्नुहुन्छ, जसको हातमा सुन्दर वीणा-दण्ड शोभायमान छ, जो श्वेत कमलमा आसन ग्रहण गर्नुभएको छ तथा ब्रह्मा, विष्णु र शङ्कर आदि देवताहरूद्वारा जो सदैव पूजित हुनुहुन्छ, उनै सम्पूर्ण जडता तथा अज्ञानबाट मुक्त गर्ने भगवती सरस्वती हाम्रो रक्षा गर्नुहोला।”

रवियोगमा पूजा र आराधना गर्नु वाञ्छनीय छ।

देवी सरस्वतीको उत्पत्ति

हिन्दू धर्मग्रन्थहरूमा देवी सरस्वतीको उत्पत्तिबारे प्रसङ्ग यस्तो छ- सृष्टिको प्रारम्भिककालमा भगवान् विष्णुको आज्ञा अनुसार ब्रह्माजीले जीवहरूको सृष्टि गर्नुभयो। मनुष्य योनीको रचना गरिसकेपछि भगवान् ब्रह्मा खुशी हुनुभएन। किनभने उहाँलाई केही कमी महसूस भयो। पुनः भगवान् विष्णुको अनुमति लिएर ब्रह्माजीले आफ्नो कमण्डलबाट जल लिएर पृथ्वीमा छर्कनुभयो। लगत्तै पृथ्वीमा कम्पन हुन थाल्यो। यसपछि एक अद्भुत नारी शक्तिको उत्पत्ति भयो। प्रकाटच एक चतुर्भुज सुन्दर स्त्रीको प्रत्येक हातमा क्रमशः वीणा, वरमुद्रा, पुस्तक तथा माला थियो। ब्रह्माजीले देवीसँग वीणावादन गर्ने अनुरोध गर्नुभयो। जब देवीले वीणाको मधुरनाद गर्नुभयो, तब संसारका समस्त जीवजन्तुहरूलाई वाणी प्राप्त भयो।

ब्रह्माजीले ती स्त्रीलाई वाणीकी देवी सरस्वती नामकरण गर्नुभयो। देवी सरस्वतीलाई बागेश्वरी, भगवती, शारदा, वीणावादीनी, वाग्देवी, सरस्वती, शारदा, जगत्माता, कौमार, वरदायिनी, कामधेनु आदि अनेकौं नामले पूजा गरिन्छ।

ज्ञान, बुद्धि, संयम र विवेक प्रदायिनी देवी सरस्वतीको कृपाबाट मानवले मस्तिष्कको अथाह ज्ञान प्रयोग गर्दै आजको संसार विज्ञानमय बनेको छ। संस्कार, सभ्यता र संस्कृतिकी स्रोत सरस्वतीपूजाको दिन नाक र कान छेड्नेदेखि विद्याको प्रारम्भ तथा शुभ कार्यहरू आरम्भ गर्दा साइत जुराउनुपर्दैन।

धातु वा माटोको प्रतिमा वा माता सरस्वतीको चित्र अङ्कित तस्विरहरू सजाएर पूजापाठ गरिन्छ। पूजामा देवीलाई मन पर्ने दही, दूध, घ्यू, मह, चिनी, नैवेद्य, फलफूल, मिठाइ, कपुर, वस्त्र, भेटी, चन्दन, बेल, नरिवल आदि अर्पण गरिन्छ। तराई क्षेत्रमा देवी

सरस्वतीको माटोको प्रतिमा बनाइ पूजा गर्ने चलन छ। प्रतिमामा प्राणप्रतिष्ठा गरी धूमधामसँग पूजा गरी भोलिपल्ट जलाशयमा विसर्जन गर्ने चलन छ। सरस्वतीमाताको पूजनले व्यक्तिलाई हरेक क्षेत्रमा सफलता प्राप्त हुन्छ भन्ने विश्वास छ।

पुस्तकमा उल्लेख भए अनुसार देवी सरस्वतीलाई प्रसन्नचित्त गर्नको लागि वन्दना गरिन्छ :-

सरस्वती मया दृष्टा वीणापुस्तकधारिणी।
हंसवाहनसंयुक्ता विद्यादानं करोतु मे ॥१॥

प्रथमं भारती नाम द्वितीयञ्च सरस्वती।

तृतीयं शारदा देवी चतुर्थं हंसवाहिनी ॥२॥

पञ्चम् तु जगन्माता षष्ठं वागीश्वरी तथा।

सप्तम् चैव कौमारी अष्टम् वरदायिनी ॥३॥

नवम् बुद्धिदात्री च दशम् ब्रह्मचारिणी।

एकादशं चन्द्रघण्टा द्वादशं भुवनेश्वरी ॥४॥

द्वादशै तानि नामानि त्रिसन्ध्यं य पठेन्नरः।

जिह्वाग्रे वसते तस्य ब्रह्मरूपा सरस्वती ॥५॥

समस्त भक्तजनहरूलाई देवी भगवती सरस्वतीमाताले कल्याण गरून्। श्रीपञ्चमीको अवसरमा समस्त श्रद्धालुजनलाई शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

सन्दीप रौनियार
(चाटर्ड एकाउन्टेन्ट, वीरगंज)

सरस्वतीमाताको कृपाले आधारभूत विद्यालयबाट माध्यमिक विद्यालय र त्यसपछि विश्वविद्यालय हुँदै अहिले चाटर्ड एकाउन्टेन्टको व्यावसायिक पेशामा आबद्ध भएको झन्डै एक दशक भइसक्यो। देवी सरस्वतीप्रति अगाध श्रद्धा आज पनि उत्तिकै छ। म रेलवे मावि, वीरगंजमा पढ्थेँ। वसन्त पञ्चमीको अवसरमा विद्यालयमा आयोजित हुने पूजन समारोह आज पनि स्मरणमा ताजा छ।

केही दिनअगावैदेखि सरस्वतीपूजाको तयारी शुरू हुन्थ्यो। शिक्षक तथा विद्यार्थी सम्मिलित पूजा समितिले सबै काम गर्नुपर्थ्यो। कक्षा चार/पाँचमा पढ्दा मलाई याद भएसम्म प्रतिविद्यार्थी दश/पन्ध्र रुपैयाँ चन्दा दिनुपर्थ्यो। पूजन तथा सजावटका सामग्री र खाद्यान्न किन्न बजारमा जाने तर्खर हुन्थ्यो।

कक्षामा प्रथम विद्यार्थी निगरानीकर्ता (मोनिटर) हुने प्रचलन छ। निगरानीकर्ता विद्यार्थी नै पूजामा बस्ने प्रावधान थियो। त्यस कारण पूजामा बस्ने कुराले पढाइप्रति विद्यार्थीमा प्रतिस्पर्धा जागृत गर्थ्यो। सबैजना विद्यार्थी मिलेर पूजनस्थलको सरसफाइ तथा लिपपोत र विद्यालयको प्राङ्गण सफा गरेर चिट्किक पारिन्थ्यो। त्यसपछि कोही रङ्गीन कागज विभिन्न आकारमा काट्ने र डोरीमा टाँस्ने काममा जुटिन्थ्यो।

हामी विद्यार्थीहरू हातमाथि उचाउँदै ठूलो स्वरमा “सरस्वती माताकी जय” भन्थ्यौं। विद्यालयको चौर विद्यार्थीहरूले (बाँकी पाँचौं पातामा)

दी अमेरिकन लाइफ (१८)

खानपिन

खानपिनसम्बन्धी अमेरिकी चलन आफैमा रोचक छ र अन्य देश एवं संस्कृतिभन्दा पृथक पनि छ। अति औपचारिक समारोहबाहेक मन लागेको र भोक लागेको बेलामा कुनै पनि समारोहमा, स्थानमा खान सकिने अमेरिकी चलनलाई भोकमैत्री चलन भन्नामा कुनै द्विविधा हुँदैन। बसबिसौती, एयरपोर्ट, पार्क, सार्वजनिक स्थल, कार्यालय आदिमा खाजा वा मुख्य खाना (लन्च) खान सकिन्छ। हिंडुदाहिंडु वा खेलमैदानमा पनि खान सकिन्छ। यसरी खाइने कार्यलाई अभद्र मानिँदैन। बसिरहेको स्थानमा आफूले आफ्नो खाना झिकेर विभिन्न व्यक्तित्वहरूको अगाडि एकै आफ्नो सुरमा खानुलाई अभद्र मानिँदैन।

भोक ठूलो हो। भोक लागेपछि जुनसुकै स्थानमा पनि खान सकिन्छ। भोकसँग लोकलाजको कुनै सम्बन्ध छैन भन्ने मान्यतामा अमेरिकी परम्पराको विश्वास रहेको पाइन्छ।

अमेरिकामा खाने कार्य जीवनको महत्त्वपूर्ण कार्य हो भनेर नै बसबिसौती, सपिड मल, एयरपोर्ट आदिमा ‘फूडकोर्ट’ को व्यवस्था गरिएको हुन्छ। फूडकोर्ट खानको लागि भनेर छुट्ट्याएको यस्तो स्थान हो, जहाँ त्यस छेउमा रहेको रेस्टुरेन्टबाट खाना खरीद गरेर वा आफूसँग रहेको खाना झिकेर खान

सकिन्छ। फूडकोर्टमा बाहिरी वातावरणको मजासिँदै, सङ्गीत सुन्दै रमाइलो वातावरणमा खान पाइन्छ।

धारावाहिक

विश्वराज अधिकारी

akoutilya@gmail.com

यसरी फूडकोर्टमा खाँदा छेउमा रहेका अपरिचित व्यक्तित्वहरूसँग कुरा पनि गर्न सकिन्छ। र त्यसरी अपरिचित व्यक्तिसँग कुरा गर्नुलाई अनौठो मानिँदैन। रमाइलो मानिन्छ। अपरिचित व्यक्तिले पनि रमाइलो मानेर कुरा गर्छ।

अमेरिकामा खेल्ने र सर्वाधिक लोकप्रिय खेल मध्ये एक फुटबल खेलमा दर्शकहरूले खेलमैदानभित्र खेल्न हेर्ने, आनन्द लिँदै खाएको देख्न सकिन्छ। विभिन्न पेय पदार्थहरू पिएको देख्न सकिन्छ।

अमेरिकामा आफूलाई कुन किसिमको खाना चाहिएको हो, त्यसअनुरूपको खाना खरीद गरेर खान सकिन्छ। हिंडिरहेको वा यात्रा गरिरहेको अवस्थामा तयारी खाना खाने गरिन्छ। विश्रामको अवस्थामा अर्धतयारी

अवस्थामा रहेको खानालाई केवल तताएर खान सकिन्छ। तेस्रो स्थितिमा भने कच्चा अवस्थामा रहेको खानालाई पूर्णरूपेण घरमा पकाएर खान सकिन्छ। खाने व्यक्तिले आफूसँग उपलब्ध रहेको फुसतको समयअनुरूप कुन र कस्तो खाना खाने हो रोजेर, स्थिति हेरेर खान सक्छ। केवल तताएर मात्र खान सकिने खाना पनि ठूलो मात्रामा पाइन्छ।

कार्यालय वा काममा जाँदा वा फर्किँदा विभिन्न व्यक्तित्वहरूले आफ्नो कारभित्र नै खाँदै, कार चलाउँदै गरेको देख्नु अमेरिकामा सामान्य हो।

खानपिनबारे एक अमेरिकी चलन भने निकै रोचक र उल्लेखनीय छ। अमेरिकीहरू विभिन्न देश, संस्कृति एवं परम्पराका खाना खान रुचाउँछन्। उनीहरूलाई केवल अमेरिकी खाना मन पर्छ भन्ने छैन। चाइनिज, जापानिज, भारतीय, नेपाली, मेक्सिकाली, पेरुभियन, थाई, भियतनामी, अफ्रिकाली, मध्यपूर्व, अरबी, टर्किश आदि खाना पनि स्वाद लिएर खान्छन्। यो कारणले गर्दा पनि अमेरिकामा साना होस् वा ठूला शहरहरूमा समेत पनि संसारभरिका देशका र अनेक संस्कृतिका खाना उपलब्ध रहेका रेस्टुरेन्टहरू पाउन सकिन्छ। नेपाली खाना पनि अमेरिकीहरूले निकै स्वाद लिएर खान्छन्। नेपाली सेकुआ र मम निकै मन पराउँछन्।

सञ्जयले भने- महाराज, रात्रिको तेस्रो प्रहरमा कौरव र पाण्डवहरूबीच बडो उत्साहको साथ युद्ध भयो। केहीबेरमै अरुणादय भयो। त्यति बेला दुवै सेनाका योद्धाहरू आफ्नो सवारीलाई छोडेर सन्ध्या-बन्दनको लागि सूर्यको सम्मुख जप गर्दै हात जोडी उभिए।

यसपछि कौरवसेना फेरि दुई भागमा विभक्त भएर द्रोणाचार्यले दुर्योधनलाई साथमा लिएर पाण्डव तथा पाञ्चाल योद्धाहरूसँग आक्रमण गरे। कौरवसेनालाई दुई भागमा विभक्त भएको हेरेर श्रीकृष्णले अर्जुनसित भने- धनञ्जय, शत्रुहरूलाई देब्रे पारेर आचार्यलाई बाहिर पार। अर्जुनले श्रीकृष्णको आज्ञा मानेर सोही अनुसार गरे। भगवान्को अभिप्राय भीमसेनले थाहा पाई अर्जुनसित भने- अर्जुन मेरो कुरा सुन। क्षत्रिय माताले जुन अभिप्रायको निम्ति पुत्रलाई जन्म दिन्छन्, त्यसलाई गरेर देखाउने अवसर आइसकेको छ। त्यसैले अब पराक्रम गरेर सत्य, लक्ष्मी, धर्म र यशको उपार्जन गर। यस शत्रुसेनाको संहार गरिहाल।

अनि अर्जुनले कर्ण र द्रोणालाई नाघेर शत्रुहरूलाई चारैतिरबाट घेरामा हाले। उनी सेनाको मुहानमा उभिएर बडे बडे क्षत्रियहरूलाई आफ्नो शरानिबाट दग्ध गर्न थाले, तर कसैले पनि उनलाई अगि बढ्नबाट रोक्न सकेन। यत्तिकैमा दुर्योधन, कर्ण र शकुनिले अर्जुनमाथि बाणवर्षा आरम्भ गरे तर उनले आफ्नो अस्त्रबाट उनीहरूको अस्त्रलाई निवारण गरेर प्रत्येकमाथि दश/दश वटा बाण हाने। त्यति बेला बाणवृष्टिको साथै त्यहाँ धूलोको वर्षा पनि हुन थाल्यो। चारैतिर घोर अन्धकार छायो, जसको कारण हामी एकअर्कालाई चिन्न पनि सकेनौं। नामोच्चरण गरेर नै योद्धाहरू परस्पर युद्ध गर्दै थिए। कैयन रथीका रथ भौंछिएपछि एकअर्काको कपाल, कवच र पाखुरा समातेर भिडेका थिए। कैयन मरेका घोडा र हात्तीहरूमाथि टाँसिएर प्राण गुमाएका थिए।

यतिबेला द्रोणाचार्य सङ्ग्राममा उत्तर

द्रोण पर्व-११०

दिशातिर गई उभिएका थिए। उनलाई हेर्ने बित्तिकै पाण्डवसेना थुरंरं काम्यो।

महामारतबाट सङ्कलन तथा अनुवाद **उमाशङ्कर जित्वेदी**

कैयन आतङ्कित भए, केही भागिहाले र केही मानिस मन निन्याउरो पारेर

उभिएरहे। कति त हतोत्साहित भए। कति त आश्चर्यचकित भएर हेर्न थाले। उनीहरूमध्ये जो श्रो थिए, उनीहरू अमर्षमा परेर मुर्मुर्लिए। केही ओजस्वी वीर प्राणको परवाह नगरेर द्रोणाचार्यमाथि जाइलागे। पाञ्चाल राजाहरूमाथि द्रोणाचार्यका शायकहरूको मार बढी पयो। उनीहरू अत्यन्त वेदना सहेर पनि युद्धमा उठिरहे।

यत्तिकैमा राजा विराट र द्रुपदले द्रोणमाथि धावा गरे। द्रुपदका तीन नाति र चेदिदेशीय योद्धाहरूले पनि उनीहरूको साथ दिए। यो हेरेर द्रोणाचार्यले तीन तीक्ष्ण बाण हानेर द्रुपदका तीन नातिलाई मारिदिए। यसपछि उनले चेदि, केकय, सञ्जय तथा मत्स्यदेशीय महारथीहरूलाई पनि परास्त गरे। अनि राजा विराट र द्रुपद क्रोधित भएर द्रोणमाथि बाणको वृष्टि गर्न थाले। द्रोणले उनीहरूको बाण वर्षालाई रोकिदिएर आफूना शायकहरूबाट ती दुवैलाई आच्छादित पारिदिए। अब ती दुवैको क्रोधको सीमा नै रहेन, उनीहरूले पनि द्रोणाचार्यलाई

बाणबाट बिध्न थाले। यो हेरेर द्रोणले क्रोध र अमर्षमा भरिएर दुईवटा अत्यन्त तीक्ष्ण भल्ल हानेर ती दुवैको धनुषलाई काटिदिए। धनुष काटिएपछि विराटले दशवटा तोमर हाने र द्रुपदले भयङ्कर शक्ति प्रहार गरे। द्रोणले पनि तीक्ष्ण भल्लहरू हानेर तोमरहरूलाई काटेर सायकहरूबाट द्रुपदको शक्ति पनि काटी खसाले। फेरि दुईवटा भालाबाट विराट र द्रुपद दुवैलाई मारिदिए।

यस प्रकार विराट, द्रुपद, केकय, चेदि, मलय, पाञ्चाल र द्रुपदका तीनजना नाति मारिएपछि द्रोणको पराक्रम हेरेर धृष्टद्युम्नलाई बडो क्रोध भयो, साथै दुःखी पनि भए। उनले महारथीहरूको बीचमा यो शपथ दिलाए कि 'आज जो द्रोणलाई जीवित छोडेर फर्कनेछ वा द्रोणसित अपमानित भएर त्यसको बदला नलेओस्, उसले यज्ञ-यागादि गर्ने तथा इनार कुवा आदि बनाउने पुण्य गुमाओस्, उसको क्षत्रियता तथा ब्रह्मतेज नष्ट भइहालोस्।' सम्पूर्ण धनुर्धारीको बीचमा यस्तो घोषणा गरेर धृष्टद्युम्न आफ्नो सेनाको साथ द्रोणाचार्यमाथि जाइलागे। पाण्डव र पाञ्चाल सेना एकातिरबाट द्रोणाचार्यमाथि बाणवर्षा गर्न थाले अर्कोतर्फ दुर्योधन, कर्ण र शकुनि आदि प्रधान वीरहरू उनको रक्षामा उभिए। पाञ्चालहरूले आफूना सबै महारथीको साथ द्रोणाचार्यलाई दबाउने पूर्ण प्रयत्न गरे तर उनीहरूले द्रोणाचार्यतिर आँखा उचाले हेर्न पनि सकेनन्।

त्यति बेला भीमसेन क्रोधित भएर आफ्नो बाणबाट तपाईंको वाहिनीमा खेलाबेला मच्चाउँदै द्रोणको सेनाभित्र छिर्छिहाले। साथै धृष्टद्युम्न पनि द्रोणको छेउमा पुगिहाले। अनि त घमासान युद्ध हुन थाल्यो। बडो भीषण संहार मच्चियो। रथीहरूका डण्डफा एकअर्कासित टाँसिएर लडाईं गर्न थाले। विमुख भएर भाँदै गरेका वीरहरूको पिठ्युँ तथा जीउको अन्य भागमा मार पर्दथ्यो। यस प्रकारले त्यो घमासान युद्ध चलिरहेको थियो, यत्तिकैमा पूर्णरूपले सूर्योदय भइहाल्यो। क्रमशः...

न्युरोन र न्युरोट्रोफिन

ब्रेनको मोटामोटी विभाजन र नाम पूर्वको लेखमा सकिएको छ। ब्रेन नभसेल र त्यसको कनेक्सनको जमावडा हो, जसमा विभिन्न संवेदनाहरूका बिन्दु वा

हन्ड, जसलाई एक्सोलिमा भनिन्छ, जसमाथि पुनः एउटा सीथ हन्ड, जसलाई न्युरिलिमा भनिन्छ। अब भने यसमा माइलिन सीथ थपिन्छ र त्यसलाई

संवेदनालाई ब्रेनमा लग्ने गर्छ। यसमा एक्सन सानो र डेन्डाइट लामो हुन्छ, जसरी फूलभाडुमा फूलहरू डन्डलभन्दा लामा हुन्छन्। ३. तेस्रो विभाजन एक्सनको

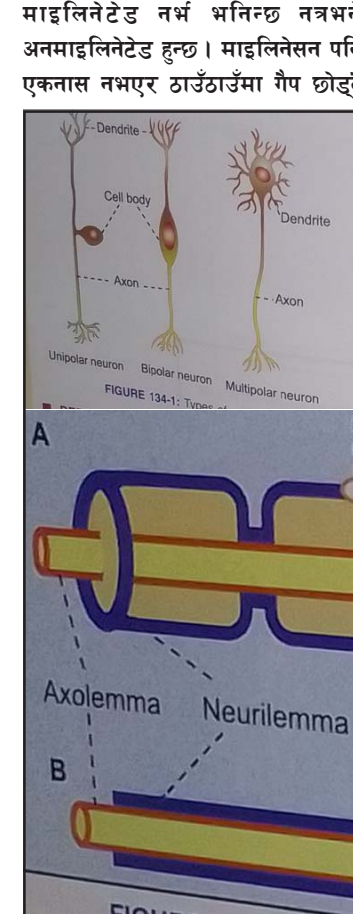
डा शिवशङ्कर यादव shivshankaryadav3398@gmail.com

न्युरोनका तीन भाग हुन्छन्। सेलबडी जसलाई सोमा पनि भनिन्छ। एक्सन र डेन्डाइट। यी दुवैलाई नर्भफाइबर पनि भनिन्छ। सेलबडी अरु सेल जस्तो स्मृथ नभएर इरेगुलर हुन्छ। साइटोप्लाज्मलाई न्युरोप्लाज्म भनिन्छ र यसमा निस्सलबडी, न्युरोफिब्रिल, माइटोकान्ड्रिया र गोल्जी एपेरेट्स सबै हुन्छन्।

क्षेत्र छुट्याएर बाँडिएका छन्। अतः सबैभन्दा पहिले नर्भ र त्यसको कनेक्सन भनेको के कस्तो हो भने थाहा भएपछि सबै थाहा हुँदै जानेछ। ब्रेनमा अरु कोष सरह रगतको सप्लाई र ड्रेनेजको व्यवस्था छ तर लिम्फेटिक सिस्टमको व्यवस्था छैन। त्यो काम भेनले नै गरेको हुन्छ। जसरी अर्को ठाउँमा सेल भनिन्छ, नर्भको सम्बन्धमा त्यही सेललाई न्युरोन भनिन्छ। न्युरोन धेरै विशेष सेल हो, जसमा अरु सेलभन्दा तीनवटा कुरा भिन्न हुन्छन्। पहिलो यो कि यसको आकार इरेगुलर हुन्छ। दोस्रो यो कि यसबाट केही शाखाहरू बाहिर निस्कन्छन्, जसलाई एक्सन र डेन्डाइट भनिन्छ। तेस्रो यो कि यसमा सेन्ट्रोसोम हुँदैन त्यसैले न्युरोनको विभाजन हुँदैन। न्युरोनलाई हेर्नुहुन्छ भने त्यो कुनै फूल फुलेको जस्तो देखिन्छ।

बनावट: न्युरोनका तीन भाग हुन्छन्। सेलबडी जसलाई सोमा पनि भनिन्छ। एक्सन र डेन्डाइट। यी दुवैलाई नर्भफाइबर पनि भनिन्छ। सेलबडी अरु सेल जस्तो स्मृथ नभएर इरेगुलर हुन्छ। साइटोप्लाज्मलाई न्युरोप्लाज्म भनिन्छ र यसमा निस्सलबडी, न्युरोफिब्रिल, माइटोकान्ड्रिया र गोल्जी एपेरेट्स सबै हुन्छन्। न्युक्लियस ठूलो हुन्छ, त्यसमा दुईवटा न्युक्लियोलाई पनि हुन्छ तर सेन्ट्रोसोम हुँदैन। निस्सल नामक वैज्ञानिकले पत्ता लगाएपछि सेलभित्र पाउने अनेक ग्रेन्युलसलाई निस्सलबडी भनिन्छ, जसले प्रोटीनको सिन्थेसिस गर्छ। यसले सम्पूर्ण सोमामा दानेदार दृश्य प्रस्तुत गर्छ र डेन्डाइटमा पनि जान्छ तर एक्सनमा जाँदैन, जसले गर्दा एक्सन र डेन्डाइट छुट्याउन सजिलो हुन्छ। तर ग्रेन्युलसले बनाएको प्रोटीन भने एक्सनमा पनि जान्छ। सोमाबाट एउटा मात्र एक्सन निस्कन्छ र सेलभित्रको जुन ठाउँबाट निस्कन्छ, त्यस ठाउँलाई एक्सन हिलाक भनिन्छ। नर्भ जब फैटिंग हुन्छ अर्थात् थाक्छ वा चोटिल हुन्छ, तब निस्सलबडी हराएर जान्छ। जब आराम गरेपछि फैटिंग खत्म हुन्छ वा चोटिल नर्भ निको हुन्छ, तब यी ग्रेन्युलस फेरि देखिन थाल्छन्। सोमामा न्युरोफिब्रिल पनि एउटा विशेष संरचना हो, जो अन्यत्र पाइँदैन। सोमामा धागो जस्तो संरचनाको पूरा सञ्जाल नै हुन्छ। जस्तै सबै सेलमा हुन्छ, यहाँ पनि माइटोकान्ड्रिया सेलको ऊर्जाको पावरहाउस नै हो। यो सोमा र एक्सनमा पाइन्छ। अन्य सेल सरह यहाँ पनि गोल्जिएपेरेट्सले प्रोटीनको प्रोसेसिङ र प्याकेजिङ गर्छ।

एक्सन: सोमाको हिलाकबाट निस्कने एउटा मात्र शाखालाई एक्सन भनिन्छ। एक्सन निस्कने हिलाकमा निस्सलबडी हुँदैन तथा एक्सन सोमाबाट एउटा पुच्छर जस्तो केही टाढासम्म जान्छ। यसको अधिकतम लम्बाइ एक मिटर हुन्छ। यसको बनावट र सजावट जान्नु आवश्यक छ। यो कुनै पनि नर्भमा बन्डलमा सजाइएको हुन्छ, जसलाई फेसिकुलस भनिन्छ। एउटा न्युरोनमा अनेक फेसिकुलस हुन्छन्। यी फेसिकुलसहरू न्युरोफिब्रिलहरूको बन्डल हो। एउटा फेसिकुलसको बाहिर जुन मेम्ब्रेन हुन्छ, त्यसलाई इन्डोन्युरियम भनिन्छ। त्यसरी नै अनेक फिब्रिललाई एउटा अर्को परतले घेरछ, जसलाई पेरिन्युरियम भनिन्छ। अन्तमा पूरै नर्भ पनि एउटा परतले घेरिएको हुन्छ, जसलाई इपिन्युरियम भनिन्छ। एक्सनको साइटोप्लाज्मलाई एक्सोप्लाज्म भनिन्छ, जो एउटा परत अथवा सीथले घेरिएको

जान्छ। यस गैपलाई नोड अफ रैनभियर भनिन्छ। प्रत्येक माइलिन सीथको बीचमा एउटा चेप्टो न्युक्लियस पाइन्छ, जसलाई स्वानसेलको न्युक्लियस भनिन्छ। एक्सोलिमा र एक्सोप्लाज्म दुवैलाई एकसाथ एक्सिस सिलिन्डर भनिन्छ। माइलिनसेन भूणावस्थाको चार महानादेखि शुरू भएर बच्चा जन्मसकेको दुई वर्षमा पूरा हुन्छ। माइलिनसेनले नर्भमा संवेदना सञ्चरणको रफ्तार बढ्छ। नर्भमा संवेदना एक नोडबाट जम्प गरेर अर्को नोडमा जान्छ, जसलाई साल्टेरी कन्डक्सन भनिन्छ।

डेन्डाइट: सोमामा या त यो अनुपस्थित हुन्छ वा अनेक शाखाको रूपमा उपस्थित हुन्छ। यसले संवेदनालाई सोमातिर ट्रान्सफर गर्छ। अक्सर यो एक्सनभन्दा सानो हुन्छ तर यसको विपरीत पनि हुन्छ।

बर्गीकरण: न्युरोनको वर्गीकरण तीन भिन्न तरिकाले गरिन्छ। १. न्युरोनमा भएको पोलको अनुसार जहाँबाट शाखा निस्कन्छ, यसको अनुसार न्युरोन तीन प्रकारका हुन्छन्। युनिपोलर, बाइपोलर र मल्टिपोलर। न्युरोनबाट निस्कने शाखाहरूलाई एक्सन र डेन्डाइट्स भनिन्छ। जब न्युरोनको एउटा पोलबाट एक्सन र डेन्डाइट्स दुवै निस्कन्छन्, तब त्यो युनिपोलर हो, जो केवल भूणावस्थामा मात्र पाइन्छ। जब दुई पोलबाट निस्कन्छन्, तब बाइपोलर हुन्छ। यसमा एक्सन एक बिन्दुबाट र डेन्डाइट अर्को बिन्दुबाट निस्कन्छ र जब न्युरोनका दुई भन्दा पनि बढी बिन्दु वा पोलबाट निस्कन्छन्, तब त्यसलाई मल्टिपोलर न्युरोन भनिन्छ। यसमा एक पोलबाट एक्सन र अन्य सबै पोलबाट डेन्डाइट्स निस्कन्छन्। २. नर्भले गर्ने कामको आधारमा विभाजन। यो दुई प्रकारको हुन्छ। मोटर र सेन्सरी। मोटरलाई इफरेन्ट अथवा आउने नर्भ पनि भनिन्छ किनभने यी नर्भ ब्रेनबाट आदेश लिएर अन्य अङ्गहरूमा जान्छन्। यसमा एक्सन ठूलो र डेन्डाइट सानो हुन्छ, जसरी कुनै लामो डन्डाको छेउमा घेर भाड्ने ससानो प्रोसेस बनाइएको हुन्छ। सेन्सरीलाई एफरेन्ट अथवा लग्ने नर्भ पनि भनिन्छ। यी अङ्गहरूबाट उत्पन्न

लम्बाइको आधारमा गरिन्छ। यो पनि दुई थरीको हुन्छ। गोल्जी टाइप १ र गोल्जी टाइप २। टाइप १ मा सेलबडी साइनएसमा हुन्छ र एक्सन अर्गेनसम्म पुग्छ। टाइप २ को एक्सन सानो हुन्छ र यो सिरेब्रल कार्टेक्स र स्पाइनल कर्डमा पाइन्छ।

न्युरोट्रोफिन: अब लगत्तै यो पनि जान्न आवश्यक छ कि स्नायु कोषको विकास र कार्य कसरी हुन्छ? नर्भको विकास र कार्यमा सहायक हुने तत्वलाई न्युरोट्रोफिन वा न्युरोट्रोफिक फ्याक्टर भनिन्छ। याद राख्नु न्युरोट्रोफिन र न्युरोट्रान्समिटरमा धेरै फरक हुन्छ। न्युरोट्रान्समिटर त्यसलाई भनिन्छ, जो नर्भद्वारा निस्सित हुन्छ र आफ्नो गुणाको अनुसार विभिन्न अङ्गहरूलाई काम गर्न परिचालित गर्छ। त्यस नर्भको नाम पनि यही केमिकलको अनुसार राखिन्छ। जसरी एसिटाइल कोलिन निकाल्नेलाई कोलिनर्जिक, एड्रिनलिन निकाल्नेलाई एड्रिनर्जिक, डोपामिन निकाल्नेलाई डोपामिनर्जिक भनिन्छ। न्युरोट्रोफिन त्यो केमिकल हो, जो स्नायु वा अन्य कोषबाट पनि निस्कन्छ र नर्भसेलको विकासमा सहायक हुनुका साथै त्यसको रक्षा पनि गर्छ। यसको पत्ता सर्वप्रथम आइन्स्टाइन जस्तै फासीवाद्बाट प्रताडित इटलीको एक यहूदी रीता लेवी मोन्टलसिनीले सन् १९५० मा लगाइन्। उनी अमेरिका गइन् तर फेरि फर्केर रोममा सफल राजनीति पनि गरिन्। उनले न्युरोकोर्नको डा स्टेन्ली कोहेनसँगै सन् १९६६ मा नोबेल पुरस्कार पनि जितिन्।

न्युरोट्रोफिनका कार्य: यसले सेन्ट्रल र पेरिफेरल नर्भको प्राथमिक विकास गर्छ। यसले नर्भसेलको सर्भाइभलको काम गर्छ र रिपेयर गर्छ। यसले न्युरोट्रान्समिटरको ट्रान्समिसन र मेन्टेनेन्समा योगदान गर्छ। नर्भसेल एकपटक खत्म भएपछि फेरि बन्दैन तर नवीन खोजमा यो पत्ता लागेको छ कि न्युरोट्रोफिनले नर्भसेललाई फेरि बन्नुमा पनि मद्दत गर्छ र यसरी यसको उपयोग पार्किन्सन र अल्जाइमर रोगमा हुन सक्ने सम्भावना बढी छ।

प्रकार: न्युरोट्रोफिनहरू थुप्रै हुन्छन् तर मुख्य दुई भागमा बाँडिन्छन्। पहिलो हो, एनजिएफ अर्थात् नर्भग्लोथोफ्याक्टर। यसैको खोज रीता लेवी मोन्टलसिनीले (बाँकी पाँचौं पातामा)

आनन्दको खोजी : मनको अन्तर्यात्रा

जसरी एउटी शीलवती स्त्रीको उपस्थितिले सम्पूर्ण वातावरणमा नै माधुर्यता छाउँछ। जसरी एउटै गुलाबको फूलको थुङ्गाले सम्पूर्ण वातावरणलाई सुगन्धित बनाउँछ, त्यसरी नै एउटा आत्मबोध भएको मानिसले पूरै समाजको चेतना जगाउने कार्य गरी मानिसहरूलाई चेतनशील बनाउँछ।

हामीहरू सबैजनालाई एक/एक गरी सुधार्न चाहन्छौं। एक/एक व्यक्तिको चरित्र सुधार गरेर मानिसहरूलाई नैतिकवान् बनाउने कुरा असम्भव छ। सबै साधारण मानिसलाई रूपान्तरण गर्न सम्भव छैन। सामान्य व्यक्तिको आध्यात्मिक स्थिति अहिले जस्तो छ पहिले पनि त्यस्तै थियो। यदि एउटा देशको रूपान्तरण गर्नु छ भने केही मानिसले आफ्नो आत्मरूपान्तरण गर्नुपर्छ र उनीहरूले सम्पूर्ण समाजलाई, सम्पूर्ण देशवासीलाई मार्गदर्शन गर्नुपर्छ। जसले उनीहरूलाई आत्मरूपान्तरणको बाटोतर्फ बढ्न सहयोग गरिोस्। आजभन्दा पाँच सय वर्षअगाडिसम्म सबै मानिसले धर्म के हो भन्ने बुझ्थे। धर्म र जीवन सँगसँगै यात्रा गर्दथे। धर्म र जीवन अभिन्न थिए। धर्म नै मानवजीवनलाई सरलतापूर्वक बाँचन सिकाउने जीवन पद्धति थियो। त्यति बेला धर्म कुनै किसिमको साधनाको पद्धति थिएन। बरु यो जीवनको नियामक तत्त्व थियो। धर्म मानिसको आस्था र जीवनको पद्धति थियो। मानिसहरूले जब वैज्ञानिक सफलताको सिद्धी चढ्दै गए, यो कार्यमा पाएको सफलताले मानिसहरूले धर्मको छापडकारण गरे। हाम्रा पिता पुर्खाहरूले भौतिकवादी शिक्षालाई कम प्राथमिकता दिन्थे। उनीहरूले आफ्नो जीवनमा दैनिकरूपमा केही घण्टा भएपनि जङ्गलको शान्ति, चराचुरुङ्गीको चिरबिर र

खोलानालाको कलकललाई समेत आफ्नो जीवनको अङ्ग बनाएका थिए। उनीहरूले यसलाई गुरु मान्थे र उनीहरू यी कुराहरूबाट समेत केही सिक्दथे। त्यही भएर उनीहरूको स्वभाव आनन्दमय थियो।

भगवानले हामीलाई एउटै धर्ती र एउटै आकाश दिएका छन्। यसलाई यो यसको, यो उसको भनेर भाग लगाएका छैनन्। मानिसहरूले आफ्नो स्वार्थपूर्तिको लागि यस पृथ्वीलाई महादेश तथा देशहरूमा विभाजन गरेका हुन्। यति हुँदाहुँदै पनि हामीहरू स्वतन्त्ररूपमा एउटै आकाशमुनि बसेर एकै ठाउँमा सास फेरिरहेका छौं। हावालाई केही छेकबार छैन किनकि हावा नभईकन कोही बाँचन सक्दैन, हावालाई सबैले सम्मान गर्छन्। त्यही भएर हावालाई कसैले पनि सीमामा बाँध्न चाहँदैन र सीमामा बाँध्न पनि सक्दैन। यदि मानिस पनि सबैलाई काम लाग्ने मानिस बन्न सकेमा उसलाई पनि विश्वका सबै देशले सम्मान दिएर बोलाउनेछन्। सिमानाले उसलाई रोक्ने र छेक्ने छैन। देश र महादेशमा विभाजन मानिसले गरेको हुनाले मानिसले मात्र यो विभाजनलाई मान्छ। मानिसबाहेकका अरु पशुपक्षीले यो विभाजनलाई मान्दैनन्। त्यही भएर साइबेरियाका चराहरू नेपालमा आएर बच्चा कोरल्छन्। उनीहरूलाई कसैले कानून लगाउँदैन। उनीहरू जहाँ पनि जान आउन स्वतन्त्र छन्।

मानवजीवनको विकासको क्रममा जब मानिस आदिम युगबाट कृषि युगमा प्रवेश गर्‍यो, तब उनीहरूले आफ्नो कृषि भूमि तथा आफ्नो सुरक्षाको लागि आफ्नो क्षेत्रको सिमाना कोर्ने काम गरे। यो सिमाना कायम गर्ने काम कृत्रिम हो, प्राकृतिक हैन। विश्व एउटै देश होस्,

- हरिकृष्ण बराल
(राधामाधव स्वामी)
मूर्ली बगैँचा, वीरगञ्ज

सबै त्यही देशका नागरिक होऊन्। कसैलाई कतै जान रोकटोक नहोस्। सबैको मुद्दा एउटै होस्। यसको सुचआत भइसकेको छ। युरोपियन युनियनलाई यसको उदाहरणको रूपमा लिन सकिन्छ। यस क्रमलाई बढाउने आवश्यकता छ।

विगतका शताब्दीहरूमा पश्चिममा विज्ञानको द्रुत गतिमा विकास भयो। त्यही विकास पछि गएर सामूहिक विनाशको कारणसमेत बन्न पुग्यो। वैज्ञानिकहरूले आणविक हतियारहरूको निर्माण गरे। विश्वयुद्धहरू भए। समाजमा रहेका जातीय, क्षेत्रीय र राष्ट्रिय थिचोमिचो तथा परिवारमा रहेको पारिवारिक एवं सामाजिक वैमनस्य, झैझगडा र अपमान आदिका कारणले मानिसको अवचेतन मनमा धेरै क्रोध, हिंसा, घृणा, बेचैनीहरू थुप्रिएर बस्न थाल्छन् र यसको निष्कासनको लागि मानिसले परिवारमा झगडा गर्न थाल्छन्। समाजमा विद्रोह गर्न थाल्छन्। सामूहिक युद्ध वा ठूलाठूला युद्धहरू भएपछि मात्र यस्ता थुप्रिएर बसेका घृणा, क्रोध तथा बेचैनीहरू दिमागबाट निस्कन्छन्। हालको परिप्रेक्ष्यमा मानिसहरूले रासायनिक तथा आणविक हतियारको उरले युद्ध गर्न सकिरहेका छैनन्। त्यही कारणले मानिसहरूले आतङ्कवादको माध्यमबाट यो घृणा तथा बेचैनी निकाल्ने कोशिश गरिरहेका छन्। विश्व विभाजनको मुख्य कारण राष्ट्रियता र जातिवाद नै हो। ठूलाठूला युद्धहरू पनि राष्ट्रियता र जातिवादको निहुँमा नै प्रायोजन हुने गर्छन्। आतङ्कवादी तथा उग्रवादीहरूले पनि जातिवादको आडमा हिंसा र नरसंहार गर्ने गर्छन्।

क्रमशः

अन्तर्राष्ट्रिय समाचार

वायु प्रदूषणबाट इरानमा बर्सेनि बीस हजार बढीको मृत्यु

तेहरान, ६ माघ /सिन्हा

इरानमा वायु प्रदूषणबाट बर्सेनि २० हजार ८०० जनाको ज्यान जाने गरेको

एकजना स्वास्थ्य अधिकारीले बताएका छन्। वायु प्रदूषणका कारण हुने रोगबाट त्यति धेरै मानिसको हरेक वर्ष मृत्यु हुने गरेको स्वास्थ्य अधिकारीलाई उद्धृत गर्दै इरानको अर्धसरकारी समाचार समिति तासनिमले जनाएको छ।

तीन करोड ५० लाख जनसङ्ख्या भएको इरानका २७ वटा शहरमा गरिएको अध्ययनबाट ज्ञान गुमाउनेको उक्त सङ्ख्या अनुमान गरिएको स्वास्थ्य मन्त्रालयका वायु स्वास्थ्य तथा जलवायु परिवर्तन विभागका प्रमुख अब्बास शासवानीले तासनिमलाई बताए।

वायु प्रदूषणका कारण हुने रोगबाट

वार्षिकरूपमा १२.६ प्रतिशत मृत्यु हुने गरेको तथा वायु प्रदूषणकै कारण देशले आठ अर्ब २० करोड अमेरिकी डलर वार्षिक क्षति बेहोर्नुपरेको उनले बताए। राजधानी तेहरानको वायु प्रदूषणको स्थितिबारे टिप्पणी गर्दै उनले एक वर्षमा उक्त शहरमा छ हजार ४०० जनाले ज्यान गुमाएको जानकारी दिए। मृतकको उक्त सङ्ख्या सन् २०२२ को मार्च महिनासम्मको हो। इरानी पात्रो अनुसार मार्चमा वर्ष समाप्त हुन्छ।

शासवानीका अनुसार पुराना मोटरकार र डिजेलबाट सञ्चालन हुने मोटरसाइकल तेहरानको वायु प्रदूषणका प्रमुख कारक हुन्। तेहरानका पचास प्रतिशत यातायातका साधन थोत्रा र पुराना छन् भने ९० प्रतिशत डिजेल मोटरसाइकलले वायु प्रदूषण बढाएका छन्। शिशिरयामको आगमनसँगै तेहरानलगायत देशका प्रमुख शहरको वायु प्रदूषण डरलागदोरूपमा बढ्ने गरेको छ, जसले स्थानीय बासिन्दाको स्वास्थ्यमा जोखिम बढाउने गरेको छ। इरानी तथा विदेशी विज्ञले लामो समयदेखि अमेरिकाले लगाएको नाकाबन्दी, धेरै पहिले नै सञ्चालन गर्नुपर्ने पुराना सवारीसाधन प्रयोग गर्नुपर्ने बाध्यतात्मक परिस्थिति नै वायु प्रदूषणका डरलागदा कारण हुन्।

विश्वका सर्वाधिक वायु प्रदूषण

भएका शहरहरूमध्ये तेहरान एक हो।

लामो समयदेखि लम्बिएको अमेरिकी नाकाबन्दीका कारण सर्वसाधारण थोत्रा र पुराना सवारीसाधन प्रयोग गर्न बाध्य भएका छन्। सवारीसाधनबाट हुने प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने उपकरण र प्रविधि प्राप्त गर्न इरानका निम्ति असम्भव भएको गत महिना राष्ट्रसङ्घीय मानव अधिकार विज्ञको एक टोलीले घोषणा गरेको थियो। नाकाबन्दीका कारण इरानका वैज्ञानिक विदेशमा हुने वातावरणसम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धानका परियोजनामा सहभागी हुन पाएका छैनन् भने वातावरणीय विषय र त्यसको दिगोपन सुनिश्चित गर्ने तालीमबाट पनि उनीहरू वञ्चित छन्। रासस

आजको राशिफल			
रेश	विजय	रुख	धनलाभ
मिश्रुज	भाग्योदय	कर्म	खर्चवृद्धि
सिंह	धनलाभ	कन्या	सफलता
कुम्भ	प्रगति	तुल्य	व्यवहार
धनु	यात्रालाभ	मकर	कडाभ्रम
कुम्भ	ज्ञानोदय	मीन	उबरपीडा

रानीघाट-पोखरिया बस समिति

भिसवा- बिहान ७:४० बजे
भिसवा- बिहान १०:०० बजे
भिसवा- मध्याह्न १२:०० बजे
भिसवा- दिउँसो १:३० बजे
वसोता- दिउँसो २:३० बजे
सेढवा- दिउँसो ३ बजे
देउरिया- दिउँसो ३:१५ बजे
भिसवा- दिउँसो ३:४० बजे

पारदर्शी बनाउँ, भ्रष्टाचार रोकौं।

वीरगंज महानगरपालिका कार्यालय

नेपाल सरकार

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा जग्गी विभाग मन्त्रालय

भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग

भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय

पर्सा, वीरगंज

सूचना !

सूचना !!

सूचना !!!

प्रस्तुत विषयमा तपसिलका गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको स्थानीय भूउपयोग परिषद्को निर्णयबाट भूउपयोग क्षेत्र वर्गीकरण भई यस कार्यालयमा सम्बन्धित पालिकाको प्राप्त पत्रानुसार वर्गीकरण उल्लेख भएको आआफ्नो वडा सिमानाभित्रको जग्गाको भूउपयोग क्षेत्र वर्गीकरण अद्यावधिक गरिदिन भनी स्वीकृत वर्गीकरण प्रकरणसमेत खुलाइ सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट सिफारिश गरी पठाउने भनी उल्लेख भएको हुँदा उल्लिखित वर्गीकरणका जग्गा यस कार्यालयको कार्य क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने भएकोले यस कार्यालयबाट कार्यसम्पादन हुने लिखत पारित, नामसारी, दाखिला खारेज तथा अन्य कार्यलगायतका सम्पूर्ण कामकाजको सन्दर्भमा किताकाट हुने जग्गाको सम्बन्धमा सम्बन्धित सेवाग्राही र सम्बन्धित वडा कार्यालयहरूबाट भूउपयोग क्षेत्रको वर्गीकरण अद्यावधिक गर्न स्वीकृत वर्गीकरणको प्रकरणसमेत खुलाइ सिफारिशसाथ पेश हुन आएपश्चात् वर्गीकरणको आधारमा किताकाटको सिफारिश नापी कार्यालय, पर्सांमा लेखी पठाउने बेहोरा सम्पूर्ण सरोकारवालाको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको बेहोरा अनुरोध छ।

भूउपयोग क्षेत्र वर्गीकरण सम्बन्धमा प्राप्त पत्रको वितरण

स्थानीय तह	वडा क्षेत्र	भूउपयोग परिषद् निर्णय मिति	प्राप्त स्थानीय तहको चन र मिति	कैफियत
सखुवाप्रसौनी गापा	१ देखि ६ सम्म	२०७९ मङ्सिर २१ गते	चन ८११ मिति २०७९।०८।२१	
वीरगंज महानगरपालिका	१ देखि ३२ सम्म	२०७९ मङ्सिर १३ र १४ गते	चन ४४१३ मिति २०७९।०९।१४	मिति २०७९।०९।२६ गते प्राप्त भई दाँता भएको
पकाहामैनपुर गापा	१ देखि ५ सम्म	२०७९ मङ्सिर १३ गते	चन ४०६ मिति २०७९।०८।१६	मिति २०७९।०९।२६ गते प्राप्त भई दाँता भएको
पटेवांसुगौली गापा	१ देखि ५ सम्म	२०७९ मङ्सिर २१ गते	चन ४८९ मिति २०७९।०८।२३	मिति २०७९।०९।२६ गते प्राप्त भई दाँता भएको

निम्न कार्यालय प्रमुख : कुमोद तिवारी

पदपूर्तिको विज्ञापन

बारा, पर्सा, सर्लाही र रौतहट जिल्लामा लागू पदार्थ, एचआइभी र एडसको क्षेत्रमा कार्यरत विद्यार्थी जागरण मञ्च (विजाम) नामक गैरसरकारी संस्थाको लागि तपसिल बमोजिमका कर्मचारीको आवश्यकता परेको हुनाले यो सूचना प्रकाशित भएको मिति २१ जनवरी २०२३ देखि २७ जनवरी २०२३ (७ दिन)भित्र आआफ्नो बायोडाटा/ शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र/ नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपिसहित दरखास्त पेश गर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ। तपसिल:

क्रसं	पद	सङ्ख्या	शैक्षिक/वाञ्छनीय योग्यता
१	Admin/Finance Officer (पर्सा)	१ जना	- वाणिज्यशास्त्रमा स्नातक उत्तीर्ण गरी कम्तीमा एक वर्षको तथा वाणिज्यशास्त्रमा प्रथम तह वा सोसलरह उत्तीर्ण गरी कम्तीमा दुई वर्षको सम्बन्धित क्षेत्रमा अनुभवप्राप्त गरेकालाई प्राथमिकता दिइनेछ। - अनिवार्यरूपमा कम्प्युटरमा Accounting Package (FAMAS)सम्बन्धी ज्ञान भएको हुनुपर्नेछ। - स्थानीयलाई प्राथमिकता दिइनेछ। - फिटडमा PWIDs (People who Inject Drugs)सँग कार्य गर्न इच्छुक।
२	In-reach Worker (IRW) (रौतहट)	१ जना	- कम्तीमा एसएनसी वा एसडई उत्तीर्ण गरी कम्तीमा एक वर्षको लागू पदार्थ, एचआइभी/ एडसको क्षेत्रमा अनुभवप्राप्त गरेकालाई प्राथमिकता दिइनेछ। - कम्प्युटरमा Microsoft Office Package सम्बन्धी ज्ञान भएकालाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ। - स्थानीयलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

- पदपूर्ति प्रक्रियासम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार पदपूर्ति समितिमा निहित रहनेछ।
- छनोट (Shortlist)मा परेका निवेदनहरूलाई मात्र लिखित तथा मौखिक अन्तर्वार्ताको लागि बोलाइनेछ।
- इमेल (info@bijam.org)मार्फत पठाइएको आवेदन पनि स्वीकार्य हुनेछ, साथै दरखास्त सम्बन्धित जिल्लाको युनिट अफिस (रौतहट र पर्सा जिल्ला)मा बुझाउन पनि सकिनेछ।
- टेलिफोन तथा व्यक्तिगत सम्पर्कलाई निषेध गरिएको छ।

संयोजक
(पदपूर्ति समिति)

श्रीपञ्चमीको ...

भरिभराउ हुन्थ्यो। सबै विद्यार्थी सफासुगन्ध वस्त्रमा सुसज्जित भएर आउँथे। ठन्डा मौसममा नुहाउन अल्छी मान्ने विद्यार्थीहरू सरस्वतीपूजाको दिन स्नान गरेर र नयाँ वस्त्रमा सुसज्जित भएर एकाबिहान विद्यालयमा आइपुग्थे। वसन्त पञ्चमीको एक महिनाअगावैदेखि सरस्वतीमाताको मूर्ति विसर्जन नहुन्जेल विद्यार्थीहरूमा चरम उत्सुकता रहन्थ्यो।

वीरेन्द्र चौहान

(महाकाली चिनी कारखाना, धनगढी)

मेरो जन्मथलो पर्साको पोखरिया नपा-३ फूलवरिया हो। झन्डै चार दशकअघिको स्मरण गर्न पाउँदा हर्षित महसूस गरिरहेको छु। कक्षा पाँचसम्म गाउँको प्राथमिक विद्यालयमा तथा कक्षा ६ देखि पोखरिया माविमा सरस्वतीपूजा मनाएको क्षण जीवनपर्यन्त बिसंन सकिदैन। माघ महिनाको आगमनसँगै वसन्त पञ्चमीको उमङ्गले म मात्रै होइन, समस्त बालबालिकाको मनमा समुद्रको छालझैँ खुशीको तरङ्ग प्रवाहित हुन्थ्यो। उहिले सरस्वतीपूजा विद्यार्थी तथा सामान्यजनबाट सङ्कलित चन्दा सहयोगमा निर्भर थियो। विद्यार्थीहरूको जम्मा सङ्ख्यामध्ये झन्डै ६० देखि ७० प्रतिशत विद्यार्थीबाट चन्दा सङ्कलन गर्नु हम्महम्मै हुन्थ्यो। घटीबढी आर्थिकपूर्ति शिक्षकहरूले गर्नुहुन्थ्यो।

वसन्त पञ्चमीको दिन देवी सरस्वतीको पूजनोत्सवको दिन त हुँदै हो, यससँगै अतिरिक्त ज्ञान प्राप्त हुने अवसर पनि हो। समूहमा मिलेर काम गर्ने, सफाइसम्बन्धी ज्ञान अभिवृद्धि हुने, सांस्कृतिक कार्यक्रमले क्षमता अभिवृद्धि हुनेलगायतका विविध प्रकारका संस्कार र संस्कृति आदिबारे जाने दिन हो, वसन्त पञ्चमी।

विद्यार्थीवर्गले पढाइलेखाइको तनावबाट फुसत पाइने दिनको रूपमा ठान्छन्। बाल्यकालमा म पनि त्यस्तै ठान्थे। सरस्वतीपूजा धार्मिक संस्कृतिका साथै बालबालिकामा अतिरिक्त क्षमता विकास हुने अवसर पनि हो।

न्युरोन ...

गरेकी थिइन्। यसले पेरिफेरीमा र सिरबल कार्टेक्सको कोलिनर्जिक नर्भको विकासलाई बढाउँछ। अतः यसको उपयोग अल्जाइमर, सेनाइल नर्भडिजेनेरेसन र स्पाइनल कर्डको चोटपटकमा गरिन्छ। कमसिंयली यसलाई सौंपको विष र मुसको सबैभन्दाजलरी लैन्डबाट तयार गरिन्छ। अन्य प्रकारमा बिडिजिएफ अर्थात् ब्रेनडेराइड्ड न्युरोट्रोफिक ग्रोथ फैक्टर। जुन पहिले सुइगुरको ब्रेनमा पत्ता लाग्यो, त्यसपछि खोज्दा यो मान्छेको ब्रेन र शुकिकिमा

तपाईंको ...

भन्ने प्रश्नको उत्तर दिन सक्छ। अर्थात् तपाईंको जन्म किन भएको हो भन्ने प्रश्नको उत्तर दिन आफूलाई चिन्नेले नै दिन सक्छ। फेरि आफूलाई नचिन्ने को होला त? के कोही यस्तो पनि मानिस हुन्छ, जसले आफूलाई चिन्न सक्दैन? प्रतिभा हरेकमा हुन्छ। प्रस्फुटनको अवसर चाहिन्छ भन्नुको वैज्ञानिक तात्पर्य पनि यही हो कि उसलाई चिनाउन अरु कोहीको आवश्यकता पर्दछ। यसको अर्थ यो पनि हो कि तपाईंको जन्म किन भएको हो भन्ने बुझाउन पनि उसलाई कोही मार्गदर्शक वा गुरु चाहिन्छ। यो प्रकृति वा वातावरणले कहिलेकाही आफैँ पनि प्राप्त हुने हो। कोही अरूलाई देखेर वा कतै केही विशेष भोगाइले पनि जीवनको

सरस्वतीपूजासँगै विविध क्रियाकलापमा सहभागी हुन पाइन्छ। त्यस कारण सरस्वती पूजनोत्सव अत्यन्तै सान्दर्भिक पर्व हो। मिलेर काम गर्ने, रङ्गीन कागज काट्ने र डोरीमा टाँस्ने, विद्यालयको प्राङ्गणमा चारैतिर झुन्ड्याउनेलगायतका कामहरू सिकने अवसर हो। उपल्लो कक्षाका अग्रज विद्यार्थीहरूले काम गर्छन् र कनिष्ठ कक्षाका विद्यार्थीहरू संस्कार र संस्कृति सिकने अवसर पाउँछन्। यसरी विद्यालयस्तरमा यो प्रक्रिया क्रमशः चलिरेहन्छ।

पूजन सामग्री सीमावर्ती सिकटा बजारबाट खरीद हुन्थ्यो। मावि तहमा पढ्दा कक्षा ९ र १० का विद्यार्थीहरू पूजाको नेतृत्व गर्दथे। धूमधामले पूजा हुन्थ्यो। कक्षा ९ र १० पढ्दा मैले पनि पूजाको नेतृत्वकर्ता समूहमा सामेल हुने अवसर पाएँ। सरस्वतीमाताको पूजा समापन भएपछि पञ्चामृत, चुरण, हलुवा, बयर, शखरखण्ड तथा शीतल केसर गरी पाँच प्रकारका प्रसाद ग्रहण गर्न पाइन्थ्यो। त्यसपछि पङ्क्तिमा बसेर गफ गर्दै पुडी, तरकारी, जलेबी र बुनियाँ पेटभरि खाएको त्यो क्षण वास्तवमा अद्भुत थियो।

बिएस्सी, केमेस्ट्री अनर्स गरेर झन्डै डेढ दशकदेखि महाकाली चिनी कारखाना, कञ्चनपुर, धनगढीमा कार्यरत छु। सबैजनालाई वसन्त पञ्चमीको हार्दिक शुभकामना!

राखी गौचन

(साहित्यकार, अमेरिका)

प्राथमिक शिक्षा काठमाडौँको बालाजुस्थित होलील्यान्ड विद्यालयमा भयो। गणबहालको पीपलबोट चोकमा टोलका अग्रज, समकक्षी तथा कनिष्ठ आदि सबै उमेर समूहका साथीहरू मिलेर सरस्वतीपूजा गरेको सम्झना छ। वरिपरिका पसलहरूबाट केही कार्टून सङ्कलन गर्थौँ। त्यसपछि सोही कार्टूनले सानो आकारको मन्दिर निर्माण गर्थौँ। रङ्गीन कागजले सजाएर सुन्दर बनाउँथ्यौँ। फूल, अक्षता, प्रसाद, मिठाइ आदिको प्रबन्धको लागि अभिभावकको साथै बालबालिकामा अतिरिक्त क्षमता विकास हुने अवसर पनि हो।

पनि पाइयो। यो सेन्सरी र मोटर तथा डोपामिनर्जिक नर्भ र ओप्टिक अर्थात् आँखाको नर्भको विकासलाई तेज बनाउँछ। यसको कमसिंयल प्रिपेरेसन मोटरन्युरोन डिजिजमा प्रयोग गरिन्छ। सिएनटिएफ अथवा सिलियरी न्युरोट्रोफिक फैक्टर। यो पेरिफेरल नर्भ आँखा र मुटुको मांसपेशीमा पाइन्छ। यसले मोटरन्युरोनको रक्षा गर्छ। जिएनडिएफ अर्थात् ग्लायलसेल लाइन डेराइड्ड न्युरोट्रोफिक फैक्टर। यो न्युरोग्लायलसेलमा पाइन्छ। यो डोपामिनर्जिक न्युरोनको बलियो रक्षक

लक्ष्यतिर लम्किन सक्छ। तर जीवनको उद्देश्य बुझिहान्नु चाहिँ चानचुने कुरो होइन। अझ दैनिक जीवनमा आफूलाई अभ्यस्त बनाएर र सबै सांसारिक कर्तव्य निर्वाह गरेर अर्थात् गृहस्थ जीवनलाई जिम्मेवारीपूर्वक निर्वाह गरेर आफूलाई आफ्नो जीवनको उद्देश्यमा सफल बनाउनु भनेको घरमा नै तपस्या गर्नु हो। र कुनै पनि किसिमले यदि कसैले आफ्नो जन्मको आवश्यकतालाई बोध गर्न सकेको छ भने उसले कुनै पनि मूल्यमा आफ्नो कर्तव्यलाई गरिरहेको हुन्छ। आफूलाई आफ्नो कर्मको माध्यमले चिनाइरहेको हुन्छ। जसरी कस्तुरी मृगको नाइटोमा कस्तुरी जन्म शुरू हुन्छ, तब उसलाई थाहा हुँदैन तर दुनियाँलाई थाहा हुन्छ। यही बलिरहेको उज्यालोले जीवन आलोकित ठीक त्यसरी नै उसको कर्तव्यले उसलाई

पोखरा शहरमा बसाइँ सय्यो। त्यसपछि शैक्षिक यात्रा पोखरास्थित अन्नपूर्ण विद्यालयमा शुरू भयो। माघको महिना थियो। श्रीपञ्चमीको अवसरमा विद्यालयमा सरस्वतीपूजाको तयारी तीव्र थियो। देवी सरस्वतीको पूजापाठ सकेपछि हामी सबैजना विद्यार्थी, शिक्षक तथा आगन्तुकले प्रसाद ग्रहण गर्थौँ। निर्धारित कार्यक्रम अनुसार दिउँसो सांस्कृतिक तथा कविता प्रतियोगिता थियो। मैले कविता प्रतियोगितामा भाग लिएकी थिएँ। कार्यक्रम शुरू भयो। मेरो पालो आयो। माइकमा मेरो नाम उच्चारण भएपछि मुटुभित्र ढुकढुकी तीव्र भयो। मानसिक तनावका बावजूद मञ्चमा गएँ। हातमा माइक लिएँ र कवितावाचन शुरू गरेँ।

“पर्दाभित्र रहेको सुख र दुःखलाई मैले चिन्न सकेकी थिइँन, मैले आफ्नो आँसुको मौलिकतालाई कहिले पिउँँन, वर्षाझैं आँसु झरेर पनि कहिले सकिएन, समाजमा गति व्यङ्ग्यात्मक हुँसोले भरिन्छ भन्ने कुरा मलाई थाहै थिएन, वनको लाशको जिताइँ जलेर पनि कहिले खरानीमा परिणत हुन सकिएन, पर्दाभित्र रहेको ...।”

शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक तथा आगन्तुकहरूको उपस्थितिमा पहिलोपटक कवितावाचन हुनु अत्यन्तै कठिन काम थियो। यद्यपि दत्तचित्त भएर कवितावाचन गर्न थालेँ। अधिदेखि हलचल भइरहेको माहोल पछि शान्त मुद्रामा कविता सुनिरहेको थियो। कवितावाचन गरिरहेँदा शान्त माहोल देखेर कविता तथा प्रस्तुति ठीक नभएको हो कि भन्ने आफूलाई आशङ्का भयो। यद्यपि कविताको अन्तिम पङ्क्तिको समाप्तिसँगै तालीको गड्गडाहटले मुटुभित्रको तीव्र ढुकढुकी खुशीमा परिणत भई आँसुको थोपा आँखामा उदीयमान भयो।

देवी सरस्वतीको पूजनोत्सवको अवसरमा कवितावाचन प्रतियोगितामा प्राप्त जीवनको पहिलो पुरस्कारले कवितालेखनप्रति हौसला थप भयो। अहिलेसम्मको जीवनयात्रामा विभिन्न प्रकारका कविता तथा गीत लेख्ने क्रम निरन्तर चलिरेहको छ। गीती एल्बम पनि निकालेकी छु। देवी सरस्वतीको कृपाले लेखन विधामा बेलाबेला पाउने पुरस्कारले साहित्यिक क्षेत्रमा जिम्मेवारीपूर्ण लेखन श्रु बढ्दो छ। अमेरिकाको क्यालिफोर्निया राज्यमा बसेर विविध व्यस्तताका बावजूद वाग्मती खोलामा पानी बग्ने नेपाली साहित्यिक यात्रामा निरन्तर प्रवाहित भइरहेकी छु। सरस्वतीपूजाको अवसरमा सम्पूर्णमा हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

हो। यसको प्रयोग पार्किन्सस रोगमा गरिन्छ। पार्किन्सस रोग बुढेसकालमा हात वा घाँटी कामने गरी प्रकट हुन्छ। एफजिएफ अथवा फाइब्रोब्लास्ट ग्रोथ फैक्टर। पहिले यसलाई फाइब्रोब्लास्टिक ग्रोथमा सहायक भएको मानिन्थ्यो। घाउ निको फाइब्रोसिस प्रक्रियाबाट हुन्छ र एउटा निसान बन्छ। त्यही निसान फाइब्रोसिस हो। तर अब यो पनि देखिएको छ कि यसले न्युरोनको पनि रक्षा गर्छ।

इएनटी३: यो पनि न्युरोट्रोफिक फैक्टरको नै प्रकार हो, जसको प्रयोग डायबिटिक न्युरोपैथीमा गरिन्छ। अस्तु।

आफ्नो पथमा लम्काइरहेको हुन्छ, जसरी ऊ अनेक सांसारिक कर्म गरिरहेको हुन्छ। वास्तवमा कर्म नै प्रधान हो। कर्ममा आफ्नो जीवनको उद्देश्य विम्बित हुन्छ। जीवनको उद्देश्यलाई बुझेर कर्म गर्ने हो भने कर्मबाट विचलित हुने वा अनेक बाधा अवरोध आउँदा पनि विचलित हुने सम्भावना भने कम हुन्छ। फेरि पनि कसैले तपाईंको जन्म किन भएको हो भनेर सोध्ने हो भने सजिलो गरी भन्न सकिन्छ- मैले जीवनमा यी यी काम गरेँ। शायद यसैको लागि भएको हो। तर यसरी भनिरहेँदा व्यक्तिगत स्वार्थभन्दा कति माथि उठ्न सकेको हुँ भन्ने कुरा हृदयमा बलिरहेको हुन्छ। यही बलिरहेको उज्यालोले जीवन आलोकित पार्नेमा विश्वस्त हुन सकिन्छ।

ईरिक्शाको बिगबिगी: म्याजिक भ्यान चालक समस्यामा

प्रस, परवानीपुर, ६ माघ/ वीरगंज-पथलैया रूटमा नियमविपरीत ईरिक्शा र अटोचालकहरूले सवारीसाधन गुडाएपछि रूट परमिट पाएका म्याजिक भ्यान चालकहरू समस्यामा परेका छन्।

सो रूटमा हलुका सवारीसाधनमा पहिलेको परवानीपुरको टेम्पो सङ्घका सवारीधनी अहिलेका म्याजिक भ्यान चालकहरू समस्यामा परेको गुनासो गरेका छन्।

आधिकारिकरूपमा वीरगंज-पथलैया-चपुर रूटमा बारा/पर्सा परवानीपुर यातायात व्यवसायी सङ्घ र वीरगंज-पथलैया मझौला यातायात सङ्घलगायत केही हलुका सवारीसाधनका समितिलाई सवारी गुडाउन रूट परमिट छ। तर वीरगंजका हजारौं ईरिक्शा र अटोचालकहरूले गैरकानूनीरूपमा सवारी चलाउँदा आफूहरूलाई समस्या भएको यातायात व्यवसायीहरूले आरोप लगाएका छन्।

बारा पर्सा परवानीपुर यातायात व्यवसायी सङ्घका सचिव दीपनारायण साहका अनुसार ईरिक्शा र अटोका कारण आफूहरूको व्यवसाय खोसिने अवस्था आएको बताए। उनले आफूहरूको व्यवसाय सुरक्षाको लागि स्थानीय सरकार, प्रहरी प्रशासनसँग माग गरे। ईरिक्शा र अटोलाई राजमार्गमा सवारी

गुनासो पोख्दै म्याजिक भ्यान चालक। तस्वीर: प्रतीक

चलाउन रूट परमिट छैन, तैपनि चलाइरहेका छन्, उनले भने, "ट्राफिक प्रहरीले जुन रूपमा कडाइ गर्नुपर्ने हो गर्दैनन्, हामीहरू निकै मारमा परेका छौं।" सोही सङ्घका कोषाध्यक्ष असलम अन्सारीले आफूहरूको व्यवसाय कम हुँदै गएपछि अहिले बैकको किस्ता तिर्न पनि समस्या भइरहेको बताए।

उक्त रूटमा म्याजिक भ्यानका दुईवटा संस्थासँग ६५ र ७५ गरी कुल १४० वटा म्याजिक भ्यान सञ्चालनमा रहेको उनले बताए। एउटा गाडीको मूल्य करीब १८ लाख पर्छ। सबै खर्च कटाएर दैनिक चार हजारदेखि साढे

चारहजारसम्म कमाउनुपर्छ। तर अहिले दैनिक दुई हजार पनि कमाइ भइरहेको छैन, उनले दुःखसो पोखे। व्यवसाय खोसिएपछि किस्ता तिर्न नसकेर कतिपय व्यवसायीका सवारी बैकले तानिरहेको उनले बताए।

वीरगंज महानगरमा जम्मा तीन सय ईरिक्शा दर्ता भई यातायात व्यवसाय कार्यालयबाट रूट परमिट लिएको तर करीब पाँच हजार ईरिक्शा अवैधरूपमा सञ्चालनमा रहेकाले वीरगंजको ट्राफिक व्यवस्था प्रभावित बन्नका साथै अन्य यातायात व्यवसायमा नकारात्मक असर परिरहेको छ। अवैधरूपमा गुड्ने ईरिक्शा तथा अटोका सङ्गठनहरूले स्थानीय सरकार, प्रहरी प्रशासनलाई मासिक लाख रुपियाँभन्दा बढी नजराना बाँडेर अवैधरूपमा गुडाइरहेकाले सरोकारवालाको ध्यान जानुपर्ने उनीहरूको माग छ। यदि यस्तो अवस्था रहिरहेमा आगामी दिनमा सङ्घ आन्दोलन गर्न बाध्य हुने म्याजिक व्यवसायीहरूको चेतावनी छ।

जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, पर्साका प्रमुख प्रहरी निरीक्षक धुव दाहालका अनुसार गण्डकभन्दा बाहिर जान नपाउने नियम रहेको चर्चा गर्दै प्रहरीले पैसा लिएको आरोप गलत भएको दाबी गरे। उनले कोही कसैले घरमा बिरामी लगेको भन्दै रूटबाहेक ईरिक्शा र अटो लैजाने गरेको पनि स्वीकार गरे।

पाँच किलो चरेससमेत एकजना पक्राउ

राजेश केशरीवाल, रक्सौल, ६ माघ/ सीमावर्ती रक्सौल अनुमण्डल

अन्तर्गत रामगढवाबाट प्रहरीले एकजनालाई चरेससहित पक्राउ गरेको छ।

प्रहरीले गोप्य सूचनाको आधारमा रामगढवाको सेमहल चोकबाट पाँच किलो चरेससहित पलनवा थाना, भेलाही निवासी पन्नालाल दासलाई पक्राउ गरेको रामगढवा थाना प्रभारी इन्द्रजीत पासवानले बताए।

जन्मदिनको अवसरमा कम्बल वितरण

प्रस, सेढवा, ६ माघ/ जीराभवानी गाउँपालिका-२ काठमाडौंटोल निवासी सन्तोषकुमार गुप्ताले जन्मदिनको अवसरमा दलितबस्तीमा कम्बल वितरण गरेका छन्।

गुप्ता १५ वर्ष पूरा गरी १६ वर्षमा प्रवेश गरेको अवसरमा सेढवाको मुसहरबस्तीका ९२ घरधुरीलाई जनही

सडक विभागले स्थानीय तह अन्तर्गतका पुल निर्माण नगर्ने

काठमाडौं, ६ माघ/रासस सडक विभागले आफूलाई राष्ट्रिय राजमार्गमा पर्ने पुल निर्माणमा केन्द्रित गर्नेगरी स्थानीय तह अन्तर्गतका पुल निर्माण नगर्ने तयारी गरेको छ। स्थानीय तह अन्तर्गतका पुल हस्तान्तरण तथा बजेटलगायतमा समस्या आएको भन्दै विभागले अब राष्ट्रिय राजमार्गका पुल निर्माणमा मात्रै केन्द्रित हुने तयारी गरेको हो।

विभागका प्रवक्ता भीमार्जुन अधिकारीले स्थानीय सडकका पुलको ठेक्का हस्तान्तरण तथा पर्याप्त बजेट नहुने भएपछि आगामी आर्थिक वर्षदेखि स्थानीय तह अन्तर्गतका नयाँ पुल निर्माणको काम नगर्नेगरी छलफल अघि बढेको बताए।

"आगामी आर्थिक वर्षदेखि स्थानीय तह अन्तर्गतका पुल निर्माणको काम विभागले नगर्नेगरी छलफल गरी बढेको छ, बजेट पनि सोही अनुसार विनियोजन हुन्छ," उनले भने, "अब स्थानीय सडकमा पर्ने पुल स्थानीय तह, प्रदेश वा स्थानीय पूर्वाधार विभागले निर्माण गर्नेछन्।"

सडक विभागमा राष्ट्रिय राजमार्गमा पर्ने पुल निर्माणको जिम्मेवारी भएपनि अहिले स्थानीय तहका पुल निर्माण पनि विभाग अन्तर्गत भइरहेको उनको भनाइ छ। विभाग मातहतमा हाल मुलुकभर एक हजार दुई सयको हाराहारीमा पुल निर्माणाधीन अवस्थामा छन्। जसमध्ये झन्डै नौ सय पुल स्थानीय सरकार अन्तर्गतका हुन्। एकैपटक धेरै पुल निर्माणको जिम्मेवारी हुँदा विभागले अपेक्षाकृतरूपमा काम गर्न नसकेको उनको भनाइ छ। जनशक्तिलगायत स्रोत तथा साधन सीमित हुँदा समयमै पुल निर्माण नहुने अवस्था देखिएको विभागको भनाइ छ।

विभागले ठूला र जटिल सडक तथा पुल निर्माण गर्नुपर्नेमा स्थानीय सडकका ससाना पुल निर्माणमै लाग्नुपरेको सडक विभागका पुल महाशाखामा कार्यरत इन्जिनियर कमलकुमार बस्नेतको भनाइ छ।

विभागले रणनीतिक पुल निर्माणमा मात्रै केन्द्रित हुने उद्देश्यले गत वर्षदेखि स्थानीय पुल हस्तान्तरण गर्न खोजे पनि

नसकिएको उनको भनाइ छ।

"सडक विभागमा निर्माण गर्नुपर्ने पुलको सङ्ख्या बढ्दै जाँदा बोझ थपिएको छ," उनले भने, "नयाँ स्थानीय पुल अन्य निकायमार्फत निर्माण गर्नेगरी छलफल भइरहेको छ।" उनका अनुसार आगामी

१६० वटा पुल भने निर्माण कम्पनी आफैले निर्माण गर्नेगरी 'डिजाइन एन्ड बिल्ड'मार्फत अघि बढाइएको इन्जिनियर बस्नेतले बताए।

विभागले खासगरी एक सय मिटरभन्दा लामा पुलहरू 'डिजाइन एन्ड

तस्वीर: फाइल

आवको बजेटमा शहरी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत स्थानीय पूर्वाधार महाशाखाले निर्माण गर्नेगरी छलफल भइरहेको हो। हाल स्थानीय पूर्वाधार विभागले झोलुङ्गे पुललगायत स्थानीयस्तरमा आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरिरहेको छ।

विभागसँग ठूलो सङ्ख्यामा निर्माणाधीन पुल भएपनि बजेट भने निकै कम विनियोजन हुने गरेको शाखाको गुनासो छ। निर्माणाधीन पुलमध्ये दशौं वर्ष पुरानो ठेक्का रहेका पुल पनि छन्। उनले ह पाँच/दश करोड लागत लाग्ने पुलमा एउटा आर्थिक वर्षमा ह ५० लाख मात्रै बजेट विनियोजन हुँदा काम गर्न समस्या भएको बताए।

"झन्डै एक सयवटा पुल निर्माणमा बजेटको समस्या छ, पर्याप्त बजेट नहुँदा समयमै काम गर्न गाह्रो हुन्छ," उनले भने, "बसेरिन रकम छुट्याए जस्तो देखिए पनि बजेट अभावमा काम पूरा हुन सकेको छैन।"

विभागका अनुसार प्रत्येक वर्ष औसतमा करीब चारदेखि पाँच हजारवटा पुल निर्माणको माग हुन्छ। खासगरी जनप्रतिनिधिहरूबाट पुलको माग बढी आउने गरेको उनको अनुभव छ। विभागका अनुसार झन्डै एक सयवटा पुलको डिजाइन हुने क्रममा छन्। त्यस्तै,

'बिल्ड' प्रक्रियामार्फत अघि बढाइरहेको बस्नेतले जानकारी दिए। यस्ता ठेक्कामा निर्माण कम्पनीले पहिलो छ महिनामा डिजाइन गरेर त्यसपछि काम शुरू हुने गरेको छ। यो प्रक्रियामार्फत काम गर्दा बढी प्रभावकारी हुने देखिएको उनले बताए। यसमा 'क' वर्गको निर्माण व्यवसायीले आफै लगानी गरेर काम गर्ने गर्छन्।

विभागका प्रवक्ता भीमार्जुन अधिकारीका अनुसार विभाग मातहतमा हाल एक हजारभन्दा बढी पुल निर्माणाधीन अवस्थामा भएको र पर्याप्त बजेट अभावमा समस्या भइरहेको छ। उनले पुल निर्माण जति वर्षमा पूरा हुने हो, सोही अनुसार बजेट विनियोजन गर्नुपर्ने बताए।

"निर्माण सम्पन्न भएका पुलको हकमा भुक्तानी दिन रकम अभाव हुने र बचत भएमा रकमान्तर गरेर दिने गरिएको छ," उनले भने, "अहिलेसम्म जहाँ बचत छ, रकमान्तर गरेर र जहाँ कम छ, त्यहाँ अर्थ मन्त्रालयले थप निकास गरेर भुक्तानी भइरहेको छ।" गत आवमा विभागले २८२ सडक पुल सम्पन्न गरेको थियो। तीन सय पुल सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइएकामा प्रगति ९४ प्रतिशत रहेको थियो।

विज्ञापन व्यवसायमा पारदर्शिता कायम गरौं।

- विज्ञापन कारोबार गर्ने विज्ञापन एजेन्सी र सञ्चारमाध्यम विज्ञापन बोर्डमा सूचीकरण गरौं।
- विज्ञापन बोर्डमा सूचीकरण भएका सञ्चारमाध्यम र विज्ञापन एजेन्सीसँग मात्र विज्ञापनको कारोबार गरौं।
- सञ्चारमाध्यमबाट जारी बिजकको आधारमा एजेन्सीको सेवा शुल्क खुलेको बीलबाट मात्र भुक्तानी गरौं, गराऔं।
- विज्ञापनदाता, विज्ञापन एजेन्सी र सञ्चारमाध्यमबीच त्रिपक्षीय सम्झौताको आधारमा कारोबार गरौं।
- विज्ञापन कारोबारमा विवाद भए विज्ञापन बोर्डमा उजुरी गरौं।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

Make your stay with us is a memorable experience

Lords Plaza Birgunj is a world class hotel built to treat all types of travelers. This beautiful hotel is equipped with contemporary Rooms and Suites, Business Center, Four Conference Rooms, Three Food and Beverage outlets - Bar, Multi Cuisine Restaurant & Roof Top Dining, Spa, Gym, Pool and Casino.

Diyalo
Lords
PLAZA
Exhilarating Hospitality
Birgunj

Call - 51525252, 98028 19788, 98028 19787

Aadarsh Nagar, Birgunj, Nepal, www.lordshotels.com,

निजगढमा ४५ दिने निशुल्क लोकसेवा तयारी कक्षा शुरू

प्रस, निजगढ, ६ माघ/ निजगढ नगरपालिकाले ४५ दिने निशुल्क लोकसेवा तयारी कक्षा शुरुवातदेखि सञ्चालन गरेको छ।

नगरप्रमुख सुरथ पुरीले पढेलेखेर पनि कोही बेरोजगारी नहोऊन् भन्ने उद्देश्य राखेर कक्षा सञ्चालन गरिएको बताए। उनले नगरका युवाहरूलाई अवसर दिएर नगरपालिकाले सञ्चालन गरेको निशुल्क तयारी कक्षालाई खेर जान नदिई उपलब्धि हासिल गर्न सहभागीहरूलाई सुझाए।

लोकसेवा भन्ने बित्तिकै पहिल्यै तसने, डराउने बानीलाई हटाउनका लागि पनि कक्षालाई प्राथमिकतामा राखी तयारी गरिएको उनले बताए।

उपप्रमुख सोममाया थिडले कोशिश गर्दा संसारको सबैभन्दा अग्लो शिखर सगरमाथामा पुग्न सकिने उदाहरणहरू हाम्रोसामु रहेको भन्दै कडा अभ्यासलाई सहज तरीकाले पनि सिक्न र सिकाउन सकिन्छ भन्ने उदाहरणका लागि पनि यस कक्षालाई प्राथमिकताका साथ राखिएको बताइन्।

कक्षाबाट सङ्घीय निजामतीका लागि शाखा अधिकृत, नायब सुब्बा,

खरिदार, प्रदेश निजामतीका लागि अधिकृत सातौं, सहायक पाँचौं, सहायक

कार्यक्रममा वडाध्यक्षहरू स्वर्ण लामा, ज्ञानबहादुर गोले, शिक्षकहरू

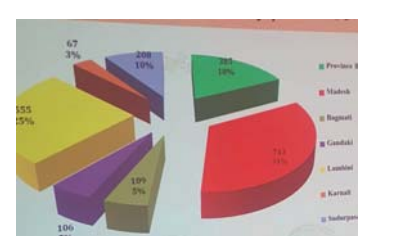
चौथो, स्थानीय सरकारी सेवाका लागि अधिकृत छैटौं, सहायक पाँचौं, सहायक चौथोका लागि परीक्षार्थीहरूलाई सफलतामा पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ कार्यक्रम गरिएको निजगढ नपाका योजना अधिकृत एवं प्रशिक्षक अजयकुमार उप्रेतीले बताए। उनले शैक्षिक बेरोजगारीलाई न्यूनीकरण गर्ने यस कक्षाको मुख्य उद्देश्य रहेको प्रस्ट्याए।

गौरीशङ्कर क्याम्पस प्रमुख रामप्रसाद गौतम, बन्दीनारायण झा, हस्तबहादुर लामा, हिमेश घिमिरेलगायतले मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए। निजगढ नपा प्रशासन शाखा प्रमुख एवं सूचना अधिकारी रविन घिमिरेले स्वागत र मन्दिरा आचार्यले सहजीकरण गरेका थिए। सो कक्षामा निजगढका डेढ सयभन्दा बढी युवाको सहभागिता छ।

मधेश प्रदेशमा कुष्ठरोगी बढी

प्रस, वीरगंज, ६ माघ/ आइरिस एड तथा द लेप्रोसी मिशन नेपालको आयोजनामा पत्रकारहरूको लागि कुष्ठरोगसम्बन्धी एक दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम वीरगंजमा सम्पन्न भएको छ।

नेपाल पत्रकार महासङ्घ, पर्साको सभाकक्षमा आयोजित कार्यक्रममा रिजु तिवारीले विगतभन्दा अहिले कुष्ठरोगी कम भएको बताइन्। तर उनले अन्य प्रदेशका तुलनामा मधेश प्रदेशमा कुष्ठरोगीको सङ्ख्यामा वृद्धि भएको बताइन्। तिवारीले पर्सामा कुल ५४० जना कुष्ठरोगी रहेकामा सबैभन्दा बढी पटेवाँसुगौली गाउँपालिकामा ४५ जना

रहेको बताइन्। उनले वीरगंज महानगरपालिकामा १८७, कालिकामाई गापालमा ३४, विन्ध्यावसिनी गापालमा ३६ जना कुष्ठरोगी रहेको बताइन्।

नेपाल पत्रकार महासङ्घ, पर्साका अध्यक्ष अनुप तिवारीको अध्यक्षतामा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो।